

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Brno 2010

Jan Marek

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

Současná pravicová extremistická hnutí v České republice

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:
prof. JUDr. PhDr. Dalibor Jílek, CSc.

Vypracoval:
Jan Marek

Brno 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Současná pravicová extremistická hnutí v České republice“ zpracoval samostatně a použil jen literaturu uvedenou v seznamu literatury. Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

Brno 1. 4. 2010

.....
Jan Marek

Poděkování

Děkuji panu prof. JUDr. PhDr. Daliboru Jílkovi, CSc. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Také bych chtěl poděkovat své manželce Renátě za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce, a které si nesmírně vážím.

Jan Marek

OBSAH

Úvod	2
1. Problematika extremismu	4
1.1 Definice extremismu	5
1.2 Pojem extremismu	6
1.3 Společnost a její postoje	11
2. Postavení a vznik současných pravicových uskupení	15
2.1 Pohnutky založení hnutí	18
3. Hnutí Národní odpor	21
3.1 Vymezení pojmu hnutí	22
3.2 Postavení Hnutí Národního odporu ve struktuře pravicové extremistické scény	23
3.3 Struktura hnutí	24
3.4 Členská základna	26
3.5 Interní a internacionální vazby	29
4. Prevence v boji proti extremismu	32
4.1 Výchova jako součást preventivních opatření	32
4.2 Problematika internetu	33
5. Represivní potírání extremismu	36
5.1 Stát v boji proti extremismu	36
5.2 Speciální policejní útvary v boji proti pravicovému extremismu	37
5.3 Skladba trestné činnosti v souvislosti s aktivitami pravicového extremismu	38
5.4 Nejzatíženější kraje touto trestnou činností	40
5.5 Nejzávažnější případy posledních let	41
6. Alternativy v postupu proti extremismu	45
Závěr	46
Resumé	48
Anotace, Klíčová slova	49
Seznam použité literatury	50
Odkazový a poznámkový aparát	51
Seznam symbolů a zkratek	53

Úvod

Vlastní bakalářskou prací bych chtěl více prohloubit doposud získané znalosti o pravicově extremistických skupinách působících v rámci České republiky a současně se hlouběji seznámit s problematikou ideologie pravicového nacionalismu a nacismu, které jak v minulosti, tak v současnosti ovlivnily a ovlivňují značnou část veřejnosti. Současně bych chtěl objasnit rovněž obsah a chápání slova extremismus, jak z politologického hlediska, tak z pohledu jakým lze uvedený obsah slova chápat akademicky a současně nastínit jak na uvedený výraz dokáže reagovat část společnosti.

Dále bych se chtěl pokusit objasnit, které faktory mohou být pravděpodobnými příčinami vzniku a extrémního vystupování těchto skupin a jednání jejich členů a z jakého důvodu se mladý člověk stává nejen příznivcem krajně pravicových uskupení, ale i aktivním vykonavatelem těchto ideologií. Jsem přesvědčen, že nejnáchylnějším obdobím pro formování osobnostních postojů je především období dospívání. V uvedeném případě se nejedná jen o pouhé přejímání názorů, ale o dlouhodobější vlivy vycházející zejména ze sociálního prostředí, ve kterém se člověk pohybuje a ve kterém vyrůstal.

Konkrétním cílem vlastní práce tak bude především teoretický a kritický rozbor vzniku, působení a výsledků činnosti pravicových extremistických uskupení působících v rámci České republiky a především strukturální rozbor Hnutí Národní odpor, v jehož rámci působí i další subjekty současné pravicové extremistické scény a jeho provázanost s Dělnickou stranou. Schopnosti organizace působit a ovlivňovat jednání vlastních členů a dále mezinárodní provázání na zahraniční extremistické skupiny a politické strany. Rovněž budou sledovány také snahy hnutí o prosazování vlastních názorů za účelem získání politické a ekonomické moci ve státě, pohnutky vedoucí k založení hnutí a vlastní organizační strukturu hnutí. Současně bude sledován rovněž politický pohled na sociální problematiku spojenou se vznikem a působením těchto uskupení a to nejen ze sociálně pedagogického hlediska. Dále bude prezentována činnost státu ve vztahu nejen na represivní potírání a boje proti extremismu, ale také ve smyslu prevence a programů na úseku boje proti pravicového extremismu.

Část práce bude soustředěna, jednak na strukturální analýzu skupiny, rozdělení pravomocí, rozdělení sféry zájmů a to především ve vztahu k Dělnické straně, analytické osobnostní hodnocení příslušníků a sympatizantů Hnutí Národní odpor a profil průměrného člena. Hodnocení faktorů jako je věk, vzdělání, sociální status, povolání a materiální zajištění a rovněž na posouzení a nástin budoucnosti pravicového extremismu v České republice a možné směry dalšího vývoje.

1. Problematika extremismu

Se slovem extremismus se můžeme v dnešní době setkat v médiích téměř každý den. Za uplynulých 20 let doznal pravicový extremismus značného vývoje a nastoupil veliký rozmach pravicových i levicových extremistických skupin. Současně došlo rovněž k nárůstu různých doprovodných negativních jevů. Především růst násilné trestné činnosti a radikálních postojů ve společnosti vůči některým skupinám obyvatelstva. Uvedený nárůst zcela jistě souvisel s přechodem od totalitního systému k systému svobody a demokracie. Demokracie sama nemůže odstranit všechny projevy extremismu či jejich příčiny. Došlo by k samotnému popření demokratických principů a podstaty demokracie. Zejména respektování základních lidských práv a svobod jako je např. svoboda projevu, vyznání nebo politických práv. Pravicový extremismus se stává běžnou součástí života společnosti. Část veřejnosti se tak bude vždy přiklánět k extrémním názorům a tyto se snažit prosazovat. Pokud dojde k tomu, že prosazování extremistických názorů přeroste v trestnou činnost s extremistickým podtextem, může uvedené znamenat rovněž nebezpečí pro samotný demokratický systém. Problematika extremismu se stává čím dál víc diskutovanějším tématem. Opakující se zprávy ve sdělovacích prostředcích o akcích pravicově extremistických skupin zviditelňují nejen tato uskupení, ale také jejich jednoduchá řešení společenských konfliktů, jež se snaží nabízet. Uvedená cílená medializace paradoxně ve svém důsledku skrytě a náhodně dopomáhá nejen ke zmapování činnosti hnutí a prevenci, ale současně i nezasloužené reklamě a ujednocujícím krokům uvnitř těchto doposud v konspiraci a utajení fungujících uskupení. Jednotlivci různě reagují na takové podněty a zaujímají vlastní názory a postoje vůči členům těchto uskupení a jimi navrhovaných řešení. Někteří zaujímají vůči pravicovému extremismu aktivní a odmítavý postoj. Jiní jsou vůči němu tolerantní anebo přijímají alespoň některé prvky politických návrhů. Další skupina jednotlivců může přijímat takovou ideologii a prosazování návrhů za vlastní. Velmi škodlivým jevem je především lhostejnost veřejnosti k tomuto problému nebo dokonce skrytá podpora či propagace extremistických hnutí. Uvedené intolerantní postoje vycházejí zejména z uplynulých čtyřiceti let izolace. Naše společnost nebyla multikulturní, byla společností uzavřenou ohrazující se proti jakýmkoliv odlišnostem.

1.1 Definice extremismu

Názor na definici pojmu extremismus nejsou doposud jednotné a výkladů tohoto pojmenování existuje několik. Samotný termín extremismus je podle některých názorů jen označením nikoliv pojmem, protože nevychází z historie a není možné jeho prostřednictvím vnímat podstatu jevu, který se pod tímto slovem skrývá. Pojem extremismus je ovšem natolik vžitý, že je běžně používán, ačkoliv neexistuje žádná obecně platná definice.

Akademickému pojmu extremismus je největší pozornost věnována v současné politologii, „*kteřá vnímá extrém jako krajní odchylku od zavedených společensko – politických norem. Za extremismus jsou potom na základě odborných kritérií označovány ve vzájemné spojitosti individuální postoje, skupinová a organizovaná veřejná činnost a politické subjekty, včetně tiskovin a nakladatelství*“.¹

„*Obecně lze extremismus označit jako průvodní jev demokratické společnosti. Jedná se o krajně radikální postoj, spojený s neschopností reálného hodnocení politické situace, s neochotou ke kompromisům a odporem ke všeobecně uznávaným normám, který nabízí přímočará a jednoduchá řešení problémů, která jsou však většinou nereálná. Je spojován s krajními levicovými, pravicovými nebo náboženskými názory*“.²

Pro potřeby Policie ČR je extremismus definován jako „*Verbální, grafické, fyzické a jiné aktivity spojené zpravidla s vyhraněným ideologickým nebo jiným kontextem, které vyvíjejí jednotlivci nebo skupiny osob s názory výrazně vybočujícími ze všeobecně uznávaných společenských norem, se zřetelnými prvky intolerance, zejména rasové, národnostní, náboženské nebo jiné obdobné nesnášenlivosti, a které útočí proti demokratickým principům, společenskému uspořádání, životu, zdraví, majetku nebo veřejnému pořádku*“.³

Bezpečnostní informační služba používá vlastní popis a slovo extremismus v oblasti bezpečnostní problematiky definuje jako: „*označování krajně vyhrocených, demokracii nepřátelských postojů a ideologií, jejich nositelů a souvisejících aktivit a jevů. S extremismem se setkáváme na pravém i levém konci politického spektra. Odtud se za*

*určitých okolností a vhodných podmínek může šířit do celé společnosti, vyústit v násilné akce, zaměřené na destabilizaci a následné odstranění demokratického společenského řádu“.*⁴

Poslední dvě z výše uvedených formulací jsou svým obsahem určené spíše k praktickému popisu a definici extremismu, zejména ve vztahu k možné kvalifikaci takového jednání ve smyslu trestního zákoníku pro úřední potřeby státní moci. Neúplně však vystihují samotné pozadí vzniku extremismu, extrémního chování a pochopení pohnutek vedoucích k uvedenému jednání nebo jeho příčinám. Základní vlastností definice by měla být určitá schopnost zobecňujícího popisu, tudíž ve všech podobách. Podle uvedeného kritéria by bylo nezbytné definovat extremismus jako *„jakékoliv snažení, které směřuje proti stávajícímu politickému zřízení, tedy nikoliv proti konkrétní vládě, ale proti samým principům, na nichž je v určitém momentu určitý stát založený“*.⁵

Politolog Jiří Pehe o některých projevech pravicového extremismu napsal, že jsou *„nedemokratickou obrannou reakcí proti změnám, které přesahují absorpční schopnosti společnosti.“*

Někteří politologové jako např. Mareš naopak smysl pojmu extremismus zpochybňují a tvrdí, že tento pojem vede k přílišným zjednodušením.

Miroslav Mareš ve své knize Pravicový extremismus a radikalismus v ČR, pak označuje snahu vysvětlit příčiny existence ultrapravicového fenoménu a vytvoření explikačních modelů za naprostou utopii.

1.2 Pojem extremismus

Co je to vlastně extremismus? Ve slovnících se můžeme dočíst, že je to určitý politický postoj s krajními politickými názory (pravicový extremismus, levicový extremismus), často spojený s radikalismem. Přeneseně mimo politiku to také může být záliba v extrémech a extrémních názorech. Extrémista je pak ten, kdo zastává tyto extrémní názory.

Samotné slovo extremismus pochází z latinského slova extremus, označující nejdále ležící pozici jako nejvzdálenější nebo nejkrajnější. Toto vysvětlení v podstatě vlastně vyjadřuje krajní vymezené přemrštěné chování a postoj jedince či skupiny osob vyjadřující jejich nejen způsob jednání a konání, ale především snahu o změnu či způsob prosazení vlastních názorů. Možným účelem může být snaha o získání vlastního prospěchu, ale i pokus o provedení změny smýšlení většinové společnosti. V případě pozitivního chápání potřeby změny, kterou lze docílit pouze krajním a vyhroceným, čili extrémním jednáním, nelze takové pohnutky jednoznačně zavrhnout. V historii se opakovaně vznikaly krize a okamžiky, z nichž se jako jediné východisko nabízelo právě extrémní řešení. Za vznikem většiny konfliktů a válek, byla jednak snaha o zbohatnutí, (v případě válek výbojných), ale mnohdy rovněž snaha extrémní jednání jiného potlačit, eliminovat za účelem vlastní úlevy (v případě konfliktů obranných). Nejúčelnějším řešením v těchto případech bylo užití právě extrémních řešení, bohužel mnohdy horších než samotné jednání, které této reakci předcházelo. V jednání zejména současných ultrapravicově smýšlejících jedinců, lze z jejich postupně směřovaných kroků, činností a projevů v důsledku dovést především snahu o vlastní zisk. Uvedený postoj lze vyzorovat především v médiích a prostřednictvím internetu. Konkrétně pravice na pozadí hlásání národnostní nesnášenlivosti, projevů nacismu a vyvoláváním konfliktů se státní mocí, vlastně usiluje především o dosažení vlastního zbohatnutí.

Jako důkaz tohoto tvrzení lze zmínit hlavně rozbroje uvnitř Hnutí Národního odporu v případě přerozdělení státního příspěvku „zisků“ pocházejících z veřejných zdrojů po částečném úspěchu Dělnické strany v krajských volbách.

V převážné většině evropských zemí nebyl výraz extremismus pro právní strážce vůbec definován. Podle některých právních názorů *„není ani smyslem právních věd zkoumat hranice mezi Normálním a Extrémním jednáním, ale pouze zakotvit míru dovoleného a nedovoleného jednání. Extremismus tedy není pojmem právním, ale byl zaveden ve většině evropských zemí jako pojem úřední“*.⁶

Dalším stanoviskem a z pohledu demokracie zčásti rovněž extrémním řešením problematiky extremismu je náhled státní úřední moci na existenci Dělnické strany jako stěžejní části extremistických ultrapravicových uskupení. V případě rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o rozpuštění Dělnické strany vyplynula na povrch rovněž

činnosti v ČR fungujících zpravodajských služeb a policejních složek, které k problematice extremismu, konkrétně propojení Dělnické strany s již odsouzeným Hnutím Národní odpor získávaly již před podáním návrhu informace, jež byly použity jako důkazní prostředky u soudu. Soud nezrušil Dělnickou stranu jen kvůli jejímu obecně xenofobnímu programu, ale na základě komplexní analýzy, která dokázala příčinnou souvislost mezi projevy jejich představitelů a členů, jejich ideologií a konkrétními projevy násilí a organizované nenávisti. Důkazní prostředky vycházely z úřední definice pojmu extremismu primárně určeného pro potřeby Policie ČR.

V případě téměř jakéhokoliv lidského konání, lze rovněž za uvedeným jednáním pravicových extremistických skupin (tak jako v případě činnosti státu) spatřit především snahu o vlastní ekonomický zisk. V uvedeném případě je evidentní, že ekonomické zájmy jsou tak jako téměř ve veškerém lidském konání nadřizeny všemu ostatnímu.

Jednotlivé extremistické skupiny v demokratické společnosti sice vycházejí z různých ideologií, přesto mají společné základy. Všechny se svým programovým jednáním v očích veřejnosti staví do opozice vůči existujícím systémům. Jejich snahou je, aby stávající zřízení ztratilo věrohodnost. Poukazovat na jeho nefunkčnost případně, poukazovat na to, že slouží pouze jako zástěrka všemožným mocenským a zájmovým silám pro prosazení vlastních politicko - ekonomických cílů. Uvedená uskupení odmítají všeobecně uznávané a platné zákonné a morální normy. Rovněž se vyznačují vysokou měrou názorové a rasové nesnášenlivosti. Svým případným protiprávním jednáním, často vulgárním, agresivním s vysokou mírou brutality, usilují o získání uznání, vyššího postavení a vlivu ve společnosti a především o získání moci. Mnohdy jsou tyto skupiny vedeny historickými ideovými pohnutkami, na které odkazují.

Extremismus jde podle ideologických měřítek dělit podle různých hledisek. Samotné dělení má však pouze orientační funkci. Extremistické skupiny se v zásadě dají dělit na politické a náboženské. Politický extremismus se nejčastěji vyznačuje tím, že jeho vychýlení od obecných a přijímaných norem má vlastní alternativní podobu politického programu. Náboženský extremismus se vyznačuje extrémním jednáním členů nebo příznivců uvnitř skupin nebo hnutí, nebo navenek ve vztahu k okolí a projevuje se zejména ve značné psychické manipulaci s jednotlivci, psychickým násilím nebo jinou, často fyzickou formou násilí. Samotný politický extremismus může být dělen na levicový

a pravicový,⁷ podle toho, ke kterému politickému spektru se přívrženci určitého hnutí kloní. Politické dělení na levice a pravici není ideální a nevystihuje samotnou politickou situaci. Jde pouze o vžitě a běžně užívané dělení mající kořeny v dobách Velké francouzské revoluce.

Problémem se jeví a je samotné dělení na pravici a levice. Nejstarší způsob členění, lze pochopit již v odlišném přístupu k soukromému majetku. Podle toho je možné rozdělit pravici a levice podle toho, zda soukromé vlastnictví uznává (pravice), a nebo neuznává (levice). U fašismu a nacismu je patrná snaha o spolupráci s velkokapitálem a přijetí soukromého majetku, je zde jasně patrný pravicový postoj. Existují ale i další způsoby dělení, reagující na politické a společenské změny, kterými pravice i levice prošly během svého vývoje od do dob Velké francouzské revoluce přes 19. a 20. století do současnosti. Významným prvkem odlišujícím pravici od levice je otázka rovnosti. Heslem Velké francouzské revoluce byla rovnost, svornost, bratrství. *„Levice vnímá rovnost jako sociální postoj pozitivně, pravice negativně. U nacismu a fašismu, lze pozorovat celkové popření rovnosti, takže nejde hovořit o nacismu v souvislosti se současnými extremistickými hnutími jako o levice“.*⁸

Vlastním srovnáním výrazu extremismu a extrémní lze dovodit, že jakkoliv je podstata uvedeného slova vyjádřena v často rozdílných názorech politologů v jednotlivých definicích zákonných norem a příručkách státních institucí, zásadním je z různých diskuzí na stránkách internetu, v časopisech a médiích vyzorovatelný společný odmítavý postoj společnosti zobecněný ve vyjádřeních politologů, kterým je všeobecné neztotožňování se s extrémním chováním jako s celkově nepřijatelnou formou společenského jednání a sociálního chování. Posouzením vystižení pojmů extremismus ať už samotných definic ze slovníků, nebo pro potřeby Policie ČR a BIS jako ryze praktického konceptuálně úředního pojetí pro potřeby soudních orgánů a porovnáním jejich aplikace v případě rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ve věci rozpuštění Dělnické strany je možné učinit závěr, že stát na obranu demokracie nečinil pouze nějaký jednorázový zásah proti pravicovému extremismu, nýbrž stanovil soubor mnohem obecnějších ustanovení ideologických, programových a aktivistických hranic souborů vyjádření extremismu, jejichž překročení se bude napříště postihovat rozpuštěním dotyčné politické strany. Logicky se přitom nejedná jen o jeden způsob postupu proti extremistickým stranám. Právní sankce a činnost soudů nebo Policie totiž nemohou samy o sobě politický

extremismus potlačit. K uvedenému je rovněž potřeba občanské angažovanosti, politické vůle a také pochopení a většinový postoj veřejnosti a její důvěra v demokracii. Uvedený soubor všech těchto klíčových prvků povede k účinnému vlastnímu vnitřně obrannému postoji, kterými je sama podstata demokracie.

Díky uvedeným nejednotným vystižením pojmu extremismu, lze v konečném důsledku, zejména jeho vcelku vyvážené úřední aplikaci, spatřovat zajímavou názorovou shodu a jednoznačný postoj státu k projevům extremismu.

Naopak nevýhodou těchto zobecňujících definic může být naopak nemožnost její aplikace na takové skupiny a hnutí, které se dokážou dostatečně efektivně maskovat a svým konspirativním jednáním v počátku existence nezavdají jakékoliv příčiny pro takto razantní přístup. Chybou nebo spíše štěstím pro společnost v případě fungování Dělnické strany bylo právě její napojení na extremisty z řad Hnutí Národního odporu, které tak již v počátku jejich tendencí vstupu do politiky, odhalením těchto vazeb, zabránilo jejímu dalšímu růstu a posilování pozic. Dělnická strana svým způsobem neměla na výběr. Spojení a propojení s nacionálními hnutími bylo nutností vzhledem k omezenému počtu nejen aktivních členů, ale i sympatizantů.

Od samotného pojmu extremismu je třeba odlišit pojem **radikalismus**, který je obecně chápán jako způsob myšlení a jednání, zaměřeného na základní změnu existujícího stavu.⁹ Samotný postoj nevede k odstranění demokratického systému stávající společnosti a existuje v rámci ústavního systému. Dalšími pojmy, které souvisejí s problematikou extremismu jsou:

Nacionalismus – ideologie vycházející z přesvědčení o výjimečnosti vlastního národa, který je brán jako základní společenskou jednotkou;

Fašismus – pochází z latinského fascis (svazek) Ve svém nejužším pojetí lze fašismus definovat jako totalitní ideologii zastávající názor jednotného státu. Fašismus vznikl jako revoluční podoba konzervatismu a obsahuje řadu prvků této ideologie – silný stát, hierarchická společnost a odpor k rovnosti;

Nacismus - Nacionální socialismus, pochází z německého Nationalsozial, zkráceným výrazem **nacismus (Nacionální socialismus)** je totalitní ideologie oficiálně uplatňovaná diktaturou v Německu v letech 1933 – 1945. Nacistická ideologie kombinuje prvky socialismu a nacionalismu;

Rozdíl je v přístupu chápání funkce státu, kdy po všemocném státu volá fašismus, ale nikoli současný nacismus, který je ke státu relativně kritický.

Rasismus – nevědecká teorie o existenci vyšších a nižších ras,¹⁰ vycházející z představy, že kulturní a psychický charakter národů je závislý na biologických a etnických základech;

Populismus – tendence odvolávat se na „vůli lidu“.¹¹ Základem politického populismu jsou pouhé předvolební sliby, že všechny dosavadní problémy ve společnosti budou vyřešeny, ač je splnění takovéto slibu nereálné;

Xenofobie – přejímaná nedůvěra ke všemu cizímu, novému, odlišnému, doprovázená projevy odporu, nepřátelství a pohrdání;

Terorismus – psychické a fyzické násilí, výhrůžky a vytváření atmosféry strachu jako prostředku k dosažení vlastních cílů. Samotné akty násilí jsou nejčastěji realizovány na nezúčastněných osobách s jediným cílem vyvolat pocit strachu a ohrožení ve společnosti.

1.3 Společnost a její postoje

Co se týká společnosti a jejích postojů k nacionálnímu socialismu a extremistickým skupinám vycházejících z uvedených ideologií, je možné sledovat dva různé směry v nazírání na danou problematiku. Předmětné postoje lze vysledovat z různých diskuzí zejména na internetu a částečně si dovodit rovněž z rozdílných náhledů především dvou současných nejrespektovanějších českých soudních znalců zabývajících se právě extremismem.

Na první názorový proud lze částečně použít vyjádření předního znalce Miroslava Mareše. Mareš čerpá sám z oficiálních zpráv Ministerstva vnitra o problematice extremismu, výročních zpráv BIS a z vlastního výzkumu. Mareš ve svém písemném posudku k aktivitám Hnutí Národního odporu uvedeným poprvé u soudního líčení dne 1. 5. 2007 uvádí, že *„Národní odpor je dominantou částí spektra neonacistické scény u nás působící jako její dočasné zastřešení. Národní odpor je zařaditelný mezi neonacistické organizace, které se po porážce nacistického Německa snaží na jeho ideologii navázat, obecně hlásají koncepci rasistického boje a nadřazenost bílých árijských národů, vycházejících z tradic nacionálního socialismu ve 20. až 40. letech dvacátého století, ostře nenávislně se staví proti Romům, Židům a přistěhovalcům a hlavně osobám nebílé barvy pleti (s občasnými výjimkami). Někdy se Národní odpor snaží působit umírněným dojmem a nevyjadřovat neonacistickou podstatu. Mareš uvedl, že se nedomnívá, že by v průběhu vývoje Hnutí Národního odporu došlo k zásadním názorovým změnám, pouze spíše k odklonu od tradiční skinheadské identity k nové moderní image. Podle Mareše se jedná o skutečnou extremistickou organizaci, tedy nebezpečnou pro demokratické zřízení“¹².*

Předmětné vyjádření tak může naznačovat v diskuzích opakovanou obavu části společnosti z dalšího získávání vlivu těchto uskupení v rámci České republiky a následného nástupu fašismu a zneužití nacistické ideologie jako v případě Hitlerovského Německa. Uvedené obavy vychází jednak z prožitých zkušeností v období druhé světové války a současně se v něm odráží rovněž 40 následujících let po nástupu komunismu v roce 1948.

Pro dokreslení druhého názoru lze použít vyjádření použité v části znaleckého posudku Zdeňka Zbořila. Zbořil se ve svém výzkumu nezabývá monograficky tím, co Mareš nazývá pravicovým nebo levicovým extremismem, který je podle něj i politologicky vůbec těžko pojmově přijatelný. K různým článkům se zjevnými rasistickými a protinábožensky orientovanými tématy se Zbořil vyjádřil v tom smyslu, že obdobně je argumentováno, i když v mírnější podobě, také v tisku oficiálnějším. Podle Zbořila *„Hnutí Národního odporu sdružuje lidi, kteří jsou svým způsobem nedospěle asociální, projevují svůj stav k většinové společnosti demonstrací svého negativního vztahu k ní, Podle něj je chybou, že nejsou registrováni, neboť tím by se dostali pod*

kontrolu. Zprávy Ministerstva vnitra o Národním odporu se mu zdají příliš účelově a terminologicky nepřesně formulované“.¹³

Sdělení znalce Zbořila tak jakoby shrnovalo náhled části společnosti a to, že se v případě Hnutí Národního odporu jedná spíše o party několika „neškodných“ pubescentů, kteří se snaží hlásáním třídního boje a občasnými i když organizovanými výstupy na veřejnosti pouze zviditelnit. Uvedený postoj k jednání a konání Hnutí Národního odporu a Dělnické strany je tak v očích části veřejnosti doposud přijímán jako pouhé neškodné řádění partičky chuligánů a křiklounů (jako v případě Sládkových republikánů), než ohrožující organizovaný a připravovaný útok na demokracii.

Uvedené názory nelze chápat jako celistvý postoj, ale jakoby tendenčně přezíravý náhled veřejnosti k tomuto problému přetrvávajícím z doby první poloviny 90. let a předchozímu období naprosté ignorace k politice a k problematice menšin ze strany vládnoucích uskupení, kdy se danou problematikou vzhledem k „zásadním“ aktuálním problémům spojených s následnou privatizací a přechodem k demokracii, nikdo hlouběji nezabýval. Tomu z části napovídá i posledních několik událostí, kdy v případě realizace různých akcí, byli členové a sympatizanti těchto neonacistických hnutí v „oslabení“ a to především počtem jednak příslušníků Policie České republiky, jednak samotnými zástupci médií a dalších nevládních organizací mapujících možnou trestnou činnost účastníků. Předmětný mediální zájem o tato „nelegální protizákonná hnutí“ zpočátku podpořený jednoznačnou snahou o přesné informování veřejnosti a tím o preventivní působení ve společnosti, tak získal spíše nádech skandalizování a svým způsobem se ve svém důsledku stal spíše reklamou a propagací těchto hnutí v médiích.

Obecně je možné konstatovat, že mediální postoj k jakémukoliv problému je ovlivněn pouze a jen zájmem o zajištění si sledovanosti než o podání tendenčně nezkreslených informací. Jistě existují i výjimky, publicistické a dokumentární pořady a seriózní diskuse v odborných časopisech a novinách. Tyto však z pohledu preventivního působení v sociální oblasti spíše potvrzují výjimku v množství jinak pouze povrchně zpracovaných senzace chtivých reportáží.

Vzhledem k doposud malé až zanedbatelné podpoře Hnutí Národního odporu, ze strany veřejnosti (a to i mediálně nejdiskutovanějším případě „boje o Janov“ a kauze

žhářského útoku ve Vítkově) lze usuzovat, že se většinová veřejnost svým postojem kloní spíše k prvnímu názoru a extremismus odmítá. Uvedené nazírání na problematiku současného pravicového extremismu tak vychází ze zkušenosti a především ze znalosti historických souvislostí nástupu fašismu v Německu ve 30. letech 20. století a jejím ohavným důsledkům. K tomuto názoru se rovněž opakovaně přiklonily i soudy v případech jednání dotýkajících se činností a trestných činů členů jednotlivých pravicových uskupení.

V souvislosti s nazíráním společnosti na danou problematiku je však také nutné poukázat na zvyšující se preference konkrétně Dělnické strany v případě uskutečněných voleb. Dělnickou stranu v procentuálním zastoupení volilo téměř 12.500 řádných voličů. Uvedený počet nelze v daném případě rovněž jakkoliv bagatelizovat a to jednak s přihlédnutím k procentuální účasti voličů obecně, jednak i z tohoto počtu vycházejícím předpokladům o neúčasti značné části jejich sympatizantů v řadách společnosti. Obecně lze vyslovit přesvědčení, že současná společnost dokáže vlastním chápáním a utvářením si názorů na problematiku současného extremismu, nejen na základě informací z médií, sama rozlišit nebezpečí a zaujmout vlastní postoj. Názory znalců Mareše a Zbořila ač v částech rozdílné podtrhují tu skutečnost, že společnost ať už zastoupená soudy nebo Policií České republiky dokáže rozeznat, označit co je správné a hnutí či skupiny extremistů hlásající jakoukoliv nesnášenlivost účinně eliminovat skutečnými demokratickými prostředky, kterými by v prostředí pluralitní demokracie měly být a jsou svobodné volby. Ať už dopadly podzimní krajské volby jakkoli a Dělnická strana po nich získala sice zanedbatelnou část preferenčních hlasů, o skutečné sociální vyspělosti naší společnosti jakoby hovořil právě mizivý počet získaných mandátů Dělnické strany.

Vzhledem k převážně odmítavým názorům části vzorku populace zastoupené na různých diskusních fórech je možné dovodit, že současná společnost není nakloněna projevům extremismu. Uvedené zjištění o většinovém odmítavém názoru části společnosti dává naději, že se sociální smýšlení obyvatel České republiky již po 20 letech naučilo chápat demokracii s jejími principy jako přínosné pro vlastní existenci. Na uvedeném se zcela jistě projevuje rovněž předcházejících 40 let nesvobody, kdy většina veřejnosti cítí odpor k jakýmkoliv náznakům vzniku dalšího totalitního zřízení a to ať už ultrapravicového či levicového.

2 Postavení a vznik současných pravicových uskupení

Na našem území České se vyskytovaly extremistické neonacistické neregistrované organizace již v minulosti vzniklé krátce po revoluci či po rozdělení a vzniku samostatné České republiky v roce 1993. Jednalo se o původní hnutí Skinheads. Organizace Bohemia Hammerskins vznikla přibližně v roce 1993 a v roce 1996 zanikla. Blood and Honour Division Bohemia vznikla okolo roku 1996 a v roce 1999 zanikla. Okolo roku 1999 vznikla neregistrovaná organizace Národní odpor. Vždy po zániku jedné organizace a vzniku druhé se část přívrženců přihlásila k následující nové vzniklé.

V rámci České republiky tak jsou zastoupena ultrapravicová uskupení vycházející především ze zaniklých prvních skinheadských skupin a spolků, zejména:

Autonomní nacionalisté (dále též „AN“) jsou neonacistickým uskupením, které vzniklo na přelomu let 2006 a 2007 jako variace Národního odporu, za účelem snahy o modernizaci neonacistického hnutí. Na svých webových stránkách se hnutí charakterizuje jako: „...*nezávisle působící buňky, fungující v ideálním případě po celé zemi... V těchto těžkých časech potřebujeme organizaci silnou, profesionální a aktivní. Působení organizace a její činnost záleží především na jejích členech. Naše síla by měla být ve zmiňované autonomii a to znamená být nezávislí na jakémkoliv vedení. To by však nemělo platit jen pro jednotlivé buňky jako celky, ale svým způsobem pro samostatné členy lokálních skupin. Organizace nebude fungovat efektivně, pokud nebude každý člen samostatně činný.*“¹⁴ AN sdružují nacionalisty, patrioty, antikomunisty, národní socialisty, fotbalové fanoušky a příznivce různých dalších hnutí.

S Autonomními nacionalisty úzce spolupracují skupiny **Anti - Antifa**, které mají za cíl zabránit narušování akcí a napadání nacionalistů a monitorovat a konfrontovat levicové aktivisty. Členové Anti - Antifa se nezřikají násilí. To je patrné z akcí, které byly spolu pořádané Autonomními nacionalisty. Mj. v prosinci 2007 v Chebu se AN letáky přihlásili k metodám teroristické organizace Combat 18. 4. 4. 2009 v Přerově po skončení demonstrace proběhly násilné nepokoje za účasti Autonomních nacionalistů. 3. 5. 2009 v Chomutově byla napadena romská demonstrace, v červnu 2009 došlo k několika střetům s policií na demonstracích na podporu zatčených příslušníků neonacistické scény a v srpnu 2009 byly nalezeny materiály Autonomních nacionalistů u dopadených

údajných pachatelů v kauze žhářského útoku ve Vítkově. Jejich názorovou orientaci lze dovodit z programu, podle nějž odmítají pozitivní diskriminaci, protěžování menšin, nadnárodní a bezohledný kapitalismus, komunismus ve všech jeho podobách, masovou imigraci civilizačně nepřizpůsobivého obyvatelstva, multikulturní ideologii, drogy, amerikanizaci české kultury a politiku USA vůbec, byrokratický diktát EU a vojenský pakt NATO, cizí vojska na území ČR a vojska ČR účastníci se okupace jiných států a naopak požadují silný národní a nezávislý stát, zastavení nahrazování českého obyvatelstva imigranty, ochranu přírody, zastavení jejího bezohledného drancování, svobodu slova a projevu, svobodu vědeckého bádání a sociální spravedlnost. Autonomní nacionalisté se často přímo či nepřímo podíleli na organizaci akcí Dělnické strany, což dokládají symboly AN používané během těchto akcí.

Resistance Women Unity (dále též „RWU“) je ženskou odnoží NO. Ve svých stanovách uvádí: *„RWU má za cíl oslovit další ženy v našem hnutí, inspirovat je především k aktivismu a tvořivosti, a tím přispět k posílení opozice vůči stávajícímu Systému, který podporou politiky spočívající v potlačování porodnosti našich lidí, ve schvalování homosexuálních sňatků, v zavádění složitých a zdoluhavých obstrukcí při adopci dítěte z (nejen) českého dětského domova, v porovnání s veřejnou propagací adopce afrických dětí pod záštitou boje proti rasismu, jde cíleně proti dlouhodobému přežití bílých rodin. Problémů, kterým je potřeba čelit, je mnohem víc, chtěly bychom se jimi dále zabývat na našich stránkách.“*¹⁵ Na svých webových stránkách prezentují i text 10 slov: *„Mladí čeští rodičové, mějte na prvním místě své bílé děti... Ale jak už několikrát zaznělo - mnoho je ve výchově. Snem Roberta Metthewse (v roce 1982 se pokusil na americkém Severozápadě založit Bílou Americkou Baštu. Přepady bank a vozů s penězi získával peníze pro svou vysněnou vlast) bylo vybojovat zemi pro svého bílého synka. My svým dětem dejme alespoň zdravý domov a připravme je na krutou realitu čím dál černějších ulic.“*¹⁶ Název článku odkazuje na tzv. 14 slov Davida Lanea („We must secure the existence of our people and future for white children“), amerického rasisty, člena a zakladatele Řádu Mlčenlivých Bratří – The Order, který byl v roce 1985 za spoluúčast na rasové vraždě odsouzen na 190 let odnětí svobody.

Národní korporativismus (dále též „NK“) vznikl v roce 2004, nejvíce aktivní byl v roce 2006. Názory NK leží na pomezí neonacismu a nacionalismu. Úzce spolupracoval s Národním odporem, např. v pokusu o založení Antikolaborantské iniciativy, která měla

provádět čistky mezi mladými neonacisty a hledat zrádce či policejní konfidenty. Dne 8. 4. 2008 došlo k ukončení činnosti Národního korporativismu s tím, že na webových stránkách byla výzva, že pobočky budou nadále pokračovat ve své práci pod hlavičkou Autonomních nacionalistů. Zároveň byla na webových stránkách uveřejněna výzva, aby členové s politickými ambicemi vstoupili do Dělnické strany.

Dělnická mládež (dále též „DM“) je registrovaným občanským sdružením, které oficiálně vystupuje jako nepolitické hnutí mladých národních socialistů sympatizujících s Dělnickou stranou nebo se podílejících na její činnosti. Nazývají se také „kulturní odnoží Dělnické strany“. Provázanost Dělnické mládeže a Dělnické strany je velmi silná, o čemž svědčí například to, že časopis DM „Hlas mládeže“ je přílohou Dělnických listů, sídlo DS a DM se nachází na stejné adrese. Dělnická mládež vydává periodický tisk s názvem Národní odpor. Totožnost názvu tohoto periodika a neonacistického hnutí není náhodná. To potvrzují i slova předsedy DM v jeho projevu v Brně dne 1. 5. 2009, kde vyslovil podporu osobám, odsouzeným Krajským soudem v Brně v březnu 2009 za trestný čin podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka podle § 260 odst. 1 trestního zákona. Podporu těmto osobám vyslovil i v článku ze dne 2. 4. 2009 „Rozsudky nad aktivisty Odporu potvrzeny“, který byl zveřejněn na webu www.odpor.org.

Program DM, prezentovaný na webových stránkách sdružení, je v některých bodech problematický, „na hraně“ či „za hranou“ zákona, zejména pokud je vykládán v kontextu prohlášení členů DM a aktivit souvisejících s tímto sdružením. Tyto projevy a prohlášení mohou podněcovat nesnášenlivost z důvodu odlišné národnosti, diskriminaci a popírání rovných práv a svobod člověka. Problematické jsou zejména body, podle nichž *„Naše země patří pouze nám, ne přistěhovalcům a lidem odlišné národnosti. Vlastnit půdu a disponovat s ní mohou jen čeští občané. Pro přežití národa je nutné, aby se lidé chovali zodpovědně k dědictví, které pro nás naši předci vytvořili a uchovali. ...; Tvořivá práce musí být doménou. Imigrace dává zaměstnavatelům možnost zaměstnání levné pracovní síly, tím je náš dělník znevýhodněn a manuální práce ztrácí prestiž. Pokud má být národ jednotný, musí ho budovat domácí ruka. ...; Stát, jehož jediným zřizovatelem je národ a jeho příslušníci, musí být na mezinárodní úrovni absolutně suverénní a nezávislý. ...; Nacionalizace sdělovacích prostředků. Není přípustné, aby byla média v rukou cizinců“*.¹⁷ Přihlášení se DM k národnímu socialismu, jako hlavní myšlenky sdružení, a zařazení této

myšlenky pod bodem č. 18 v programu („*Víru v národní socialismus vidíme jako ústřední ideu, určující existenci a činy národa. Obojí bereme jako dar. Obecný zájem je pro nás kánonem, podle kterého se budeme řídit i v našich skutcích.*“)¹⁸ lze chápat z hlediska symboliky užívané extremistickými hnutími (č. 18 symbolizuje počáteční písmena jména Adolf Hitler, pořadí písmen v abecedě) jako skrytý odkaz na sympatie s neonacistickým hnutím.

Uvedená programová prohlášení lze chápat nejen jako silácké projevy jejích přívrženců, ale jako výzvu směřovanou k oslovení co nejširšího počtu potencionálních nových členů z řad veřejnosti. Z pohledu takto cílené propagandy je jednoznačně rozeznatelná rovněž cílová skupina, které jsou tato sdělení prostřednictvím internetu směřována. Jedná se o mladé lidi „hledající se“ v rámci utváření vlastních postojů. Jednoduché vyjádření poukazující na národní hrdost a čest, mohou v mladých lidech utvářet pocit, že se přijmutím těchto názorů za vlastní stávají sami jakýmsi bojovníky za svou zemi. Současně dokážou vyvolat a evokovat pocity sounáležitosti s něčím větším a hlubším, než je současná konzumně zaměřená společnost. Zneužití masmédií jako je internet pravicovými extremistickými uskupeními k této propagaci nacionalismu a nacismu je dokonalou ukázkou skutečně propracované „preventivní“ obranné reakce a reklamy těchto uskupení ve smyslu zajištění vlastní existence.

Pravicový extremismus a radikalismus je podle Miroslava Mareše v ČR „*etablovaný a přestože jeho celkový vliv ve společnosti nelze přeceňovat, stále představuje latentní hrozbu pro demokratický systém. Současně však působí jako indikátor nespokojenosti části lidí s některými společenskými fenomény*“.¹⁹

2.1 Pohnutky založení hnutí

Pohnutkami k založení jednotného Hnutí Národní odpor nebyl jen „přehnaně“ přísný přístup státních institucí, konkrétně Ministerstva vnitra, ale rovněž soubor nekoncepčních represivních opatření ze strany Policie ČR. V případě v médiích prezentovaných akcí pravicových extremistů, zejména z řad Skinheads si každý vybavuje často rozdílný, ale v převážné většině velmi benevolentní až vlažný postup Policie a státních orgánů.

Porůznu organizované akce oslav narozenin členů těchto uskupení, na kterých byla hromadně vykřikována rasistická hesla, či záběry vztyčených paží těchto účastníků a jakoby nezáměrem Policie ČR a „neschopnost“ zakročit posilovaly pocity jisté beztrestnosti. Naopak v případě razantního zákroku ze strany Policie ČR v médiích dokola rozebírané oprávnění k takové akci a téměř kriminalizování zakročujících příslušníků Policie, tak v očích veřejnosti rovněž přispělo k obrazu, že stát neví a neumí jednoznačným postupem vyjádřit svůj postoj.

Po linii pravicových radikálů bylo možné rozlišit dva způsoby chápání vlastní existence a dalšího fungování.

V případě razantního zákroku a opatření ze strany státní moci byl zaujímán postoj vedoucí k přechodu do ilegality a projevům větší agrese.

V případě benevolentního postupu, k dalšímu nárůstu projevů nacionalismu a veřejným projevům hlásání nacistické ideologie a posilování pocitu beztrestnosti.

Názory veřejnosti bylo možné chápat a rozdělit rovněž podle toho, jakým způsobem byly zprávy vysílány v médiích.

V případě razantního zákroku, pokud byly tyto informace tendenčně upravené a následně veřejnosti předloženy jako nepřiměřený zákrok a zásah orgánů státní moci do osobních práv člověka, získávali pravicoví extremisté v očích části veřejnosti sympatie, které posilovaly jejich pozice a rozšiřovaly řady jejich stoupenců.

V případě benevolentního přístupu ze strany Policie a obdobně mířené a cílené informovanosti bylo v očích veřejnosti na tyto projevy pravicových extremistů částí veřejnosti nahlíženo jako na skutečně nebezpečný projev a vzrůstající sílu těchto uskupení.

Za vznikem, či spíše ujednocením v oblasti spolupráce všech dosavadních ultrapravicových uskupení stály především problémy v oblasti komunikace. Tyto problémy byly spjaty především s případy nekoordinace a částečné netolerance jednotlivých hnutí a uskupení v souvislosti s lokálními aktivitami pravicově extremistické

scény. Její hlavní představitelé zůstávali v roce 2009 stejní, jako byli v předchozích letech. Na neonacistické scéně to byli Národní odpor a tzv. Autonomní nacionalisté, na ultranacionalistické scéně se jednalo především o Národní stranu a Dělnickou stranu, která se však otevřela neonacistickému spektru scény a již nepokrytě počala spolupracovat s Národním odporem a Autonomními nacionalisty. Nejlepším dokladem této spolupráce byly nejen různé veřejné akce, ale především podzimní krajské volby, v nichž Dělnická strana umožnila kandidovat osobám spjatým s neonacistickými organizacemi.

V roce 2008 byl završen proces celkové kvalitativní proměny, jímž pravicově extremistická scéna, resp. především její neonacistické spektrum, prošla. Nešlo při tom jen o zhodnocení předávaných generačních zkušeností pravicových extremistů. Roli sehrálo více faktorů. Zvyšující se vzdělanostní úroveň samotných aktivistů, související, mimo jiné, s nárůstem počtu sympatizantů ze střední vrstvy, oživila tendence k návratu „do politiky“. Začali se proto snažit o získání podpory veřejnosti, počali postupně zpřístupňovat své hnutí.

Jako zásadní a daleko větší problém lze s odstupem doby považovat to, že ve všech zmíněných případech měl nejednotný postup státních orgánů za následek ztrátu důvěry veřejnosti v Policii jako nástroj sloužící k ochraně občanů a ve stát, který nedokáže zajistit pořádek.

Osobně se domnívám, že pohnutkami k založení a vzniku Hnutí Národního odporu tak byl ve svém důsledku soubor všech těchto okolností.

3. Hnutí Národní odpor

Národní odpor (NO) je neregistrovaná organizace, která vznikla ve druhé polovině roku 1999 po neúspěšném pokusu u MV ČR o zaregistrování občanského sdružení po vzoru německého Junge Nationaldemokraten (JN). Činnost, cíle a strategie Národního odporu v některých oblastech navazují na působení neonacistické Blood&Honour Division Bohemia (B&H DB). Národní odpor se v roce 1998 vyděloval z pražské sekce Blood & Honour Divison Bohemia a název Národní odpor začal být definitivně užíván až v roce 1999. Postupně se z Prahy rozšířil do několika míst v ČR a stal se nejvýznamnější neonacistickou strukturou v ČR.

Zakládající buňkou Národního odporu byla v roce 1998 organizace Národní odpor Praha. Druhou buňkou byla téměř současně založená organizace Národní odpor Brno. Hnutí Národní odpor se samo označuje za odpor bez vedení, přičemž každé z uskupení má neformálního lídra.

Hnutí Národní odpor je vlastně zastřešující organizací dvou hlavních uskupení a to neaktivnějším Národním odporem a Autonomními nacionalisty.

Národní odpor je organizovaná součást decentralizovaného neonacistického hnutí dočasně zastřešující neonacistickou scénu v ČR, vycházející z tradic národního socialismu 20. – 40. let dvacátého století v Evropě, hlásající koncepci rasistického boje zejména proti Romům, Židům a přistěhovalcům a nadřazenost tzv. bílých národů. Hnutí Národního odporu ve svém jednání vyjadřuje decentralizační tendence vývoje současného neonacistického hnutí a současně snahu neonacistické scény o změnu vnějšího image ve veřejnosti. Nový trend znamená konec snah o legalizaci Národního odporu jako celku. Jednotliví členové NO se naopak snaží na veřejnosti zaštitovat tím, že samotný NO neexistuje a členství v něm se proto nedá postihnout.

Hnutí Národní odpor má rovněž vlastní ideology. Jednotlivé buňky Hnutí Národní odpor lze rozdělit podle míst jejich působnosti v rámci jednotlivých krajů České republiky. V současnosti je prokázána existence devíti organizačních buněk:

NO Praha,

NO Brno,

NO Krušnohoří (Karlovy Vary a Chomutov);

vznikající NO Plzeňsko (Rokycany);

NO Svitavy;

NO Slezsko (Ostrava, Opava, Nový Jičín a Kopřivnice)

NO Olomouc,

NO Vysočina,

a neaktivním, ale existujícím NO Jih (České Budějovice). Každá z uvedených buněk je vedena neformálním lídrem.

Nejdůležitější členové Hnutí Národní odpor jsou současně aktivními spolupracovníky, nebo přímo kandidáty Dělnické strany, kteří jsou nějakým způsobem angažováni v aktivitách hnutí, sem patří zejména lídři či ideologové jednotlivých buněk a také další osoby aktivní v rámci Dělnické strany. Uvedená skutečnost o této provázanosti napomohla a byla stěžejním prostředkem pro posouzení Nejvyššího správního soudu při vydání rozhodnutí o rozpuštění Dělnické strany.

Webovou stránkou hnutí je stránka www.odpor.org. V současné době se jedná o jeden z hlavních sjednocujících komunikačních a propagandistických prostředků celé ultrapravicové scény. Na těchto stránkách se objevují informace o plánovaných či uskutečněných akcích, zveřejňují se často protižidovské a protiromské články, články glorifikující nacistické období apod.

3.1 Vymezení pojmu hnutí

Hnutím ve smyslu trestního zákoníku se rozumí do určité míry organizovaná a strukturovaná skupina osob, která má alespoň zřetelné kontury, společné postoje a orientaci zaměřovanou na dosažení některého z cílů, byť takové hnutí nebude zpravidla splňovat podmínky registrace ve smyslu zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích. Národní odpor je hnutím, které je decentralizované, bez centrálního vedení nebo jednoho vůdce, fungující na principu kooperace jednotlivých lokálních autorit, kdy jednotlivé akce jsou na lokální úrovni

koordinovány. Národní odpor je hnutím, které má vlastní webovou stránku, která poskytuje výrazný, ideový a organizační nástroj jejich sympatizantům, faktickým členům. O tom, že Národní odpor je hnutím, svědčí také rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. 5 Tdo 79/2006. Nejvyšší soud zde konstatuje, že Národní odpor je hnutím, kdy se jedná o hnutí do určité míry organizovaná, byť formálně neregistrovaná, hlásající národnostní rasovou zášť vůči skupinám lidí, které jsou, podle jejich názoru, něčím odlišní, zejména proti Romům. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí, označil Národní odpor za neonacistické hnutí. Činnost, cíle a strategie Národního odporu v některých oblastech navazují na působení dřívějších neonacistických a skinheadských uskupení. Národní odpor se v roce 1998 vyděloval z pražské sekce Blood & Honour Divison Bohemia a název Národní odpor začal být definitivně užíván až v roce 1999. Postupně se z Prahy rozšířil do několika míst v ČR a stal se nejvýznamnější neonacistickou strukturou v ČR organizačně a osobními kontakty provázanou organizací spolupracující se všemi výše jmenovanými uskupeními.

O tom, že Národní odpor je nutné chápat jako existující hnutí organizovaného charakteru, směřující k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásající národnostní, rasovou, náboženskou či třídní zášť vůči jiné skupině, svědčí i soudní judikatura (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. 5 Tdo 79/2006, nebo usnesení Krajského soudu v Brně, ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. 4 To 98/2009, kterým potvrdil rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 5. 11. 2008, č. j. T 179/2008 - 950).

3.2 Postavení hnutí Národního odporu ve struktuře pravicové extremistické scény

Hnutí Národní odpor se postupně od doby vzniku v roce 1999 po rozšíření a paradoxně nijak nevynucené akceptaci ze strany ostatních neonacistických a ultrapravicových nacionálních hnutí stalo nejvýznamnější neonacistickou strukturou v ČR. Hnutí národní odpor tak fakticky organizačně zastřešuje všechny ultrapravicové extremistické skupiny působící v ČR. Jak je uvedeno výše, za vznikem, či spíše ujednacením v oblasti spolupráce všech dosavadních ultrapravicových uskupení stály především problémy v oblasti komunikace a roztříštěnosti v programových prohlášeních jednotlivých uskupení. Tyto problémy byly rovněž spjaty a souvisely především s případy

nekoordinace a částečné netolerance jednotlivých hnutí a uskupení v souvislosti s lokálními aktivitami pravicově extremistické scény. Jak se postupným vývojem ultranacionální pravicové scény v porevolučním období ukázalo, rozdrobenost jednotlivých lokálních uskupení také nedávala tolik možností upoutat potřebnou mediální pozornost.

Národní odpor je v současnosti fakticky synonymem pro neonacistickou scénu v ČR, na jejímž sjednocení a vedení se významnou měrou podílí. Významnou roli hraje také v oblasti spolupráce mezi ostatními světovými neonacistickými skupinami (Slovensko, Polsko, Rakousko, Německo, Itálie, USA atd.). Ve své činnosti navazuje (ideově i personálně) na výše jmenované dřívější extremistické organizace, ultrapravicová hnutí či politické strany, registrované i neregistrované. např.: Bohemia Hammerskins, Blood & Honour Division Bohemia, Republikánská mládež, Národní aliance, Národně sociální blok ad. Jako symbol NO slouží prapory v barevné trojkombinaci černá-bílá-červená, tzv. „barevný akord“. Jde o barvy vlajky a trikolory vilémovského císařství, které od roku 1933 jako říšské barvy užívala i NSDAP. Sami aktivisté NO chápou „akord“ jako barvy všech nacionálních socialistů na celém světě, symbolizující vůli k životu a vítězství. V současné době je hnutí ovlivněno trendem tzv. autonomního nacionalismu, který má neonacistické hnutí modernizovat. Čeští neonacisté našli inspiraci u německé krajní pravice (Christian Worch-freie Kameradchaften). Základem je tzv. „odpor bez vedení - leaderless resistance“. V rámci neonacistického hnutí vznikají rovněž samostatné buňky, které vyvíjejí politickou činnost nezávisle, ve prospěch hnutí jako celku. Tento princip má odbourat vzájemné soupeření o moc, umožnit efektivnější práci celého hnutí a zvýšit odolnost vůči možné infiltraci a zásahům Policie ČR.

3.3 Struktura Hnutí

V létě 2005 zveřejnil NO na svých stránkách organizační pokyn, který upravuje činnost nově vzniklých buněk. Dokud se taková buňka skládá z ne více než dvaceti aktivních lidí, je Kamarádkým spolkem (Spolkem svobodných kamarádů). Statut pobočky NO podle Akčního výboru přichází s růstem jejich příznivců a s tím spojené viditelné činnosti. V době zveřejnění pokynu existovalo osm oficiálních poboček NO (Brno, České Budějovice, Hranice na Moravě, Jihlava, Olomouc, Praha, Slezsko, Světlá nad Sázavou + Havlíčkův Brod), dva Spolky svobodných kamarádů (Pelhřimov, Tábor)

a mnoho tzv. „vlků samotářů“. Od roku 2007 má NO buňky již ve všech krajích. V současnosti je prokázána existence devíti organizačních buněk. NO Praha, NO Brno, NO Krušnohoří (Karlovy Vary a Chomutov), vznikající NO Plzeňsko (Rokycany), Svitavy, NO Slezsko (Ostrava, Opava, Nový Jičín a Kopřivnice), NO Olomouc, NO Vysočina, a neaktivním, ale existujícím NO Jih (České Budějovice). Každá z uvedených buněk je vedena neformálním lídrem. Tato skutečnost je potvrzována i prostým pozorováním pochodů Národního odporu v médiích, kdy si jednotlivé buňky nesou regionální označení.

Každé regionální seskupení Národního odporu se snaží provozovat vlastní finanční fond na financování svých aktivit. Zdrojem financování neonacistické scény jsou především peníze ze vstupného při koncertech a prodeje propagačních materiálů. Tyto peníze dále slouží k zajištění různých neonacistických akcí, kde dochází k dalšímu upevňování identity a sebevědomí hnutí, a na podporu stíhaných či odsouzených aktivistů (prisoners of war – POW – vězni války). Rovněž je nutné zdůraznit, že v současné době heslo Národní odpor ve všech jeho variantách je užíváno téměř všemi ultrapravicovými subjekty, jelikož jednotlivé osoby se mezi jednotlivými organizacemi prolínají a nelze jednoznačně říci, že konkrétní osoba je pouze členem nebo sympatizantem jednoho hnutí.

Národní odpor, ať už jako organizace nebo heslo se ve svých prezentacích snaží, aby bylo vnímáno jako symbol odporu vůči současnému demokratickému zřízení a ve spojení s Dělnickou stranou jako jediná opoziční alternativa k současnému systému.

Strukturou Hnutí Národní odpor vychází jednak s vlastního územního členění jednotlivých krajů a organizací z části kopíruje zahraniční hnutí a uskupení, kterým se tak snaží připodobnit.

Hlavní slabiny české ultrapravice spočívají podle Miroslava Mareše „v *absenci charismatické osobnosti ve středu některé z organizací a v absenci ideového zázemí v podobě silnějšího intelektuálního proudu (např. vlny „nové pravice“, jež ČR dosud nezasáhla)*“.²⁰

Žádná z politických stran tak podle Miroslava Mareše nemá v současné době relevantní pozici v politickém systému, ovšem vznik takové strany (resp. posílení již existující formace) by zesílil polarizaci tohoto hnutí či strany.

S uvedeným názorem souvisí rovněž vnitřní neshody uvnitř Hnutí Národního odporu ve vztahu k Dělnické straně. Konkrétně Autonomní nacionalisté opakovaně vyjadřovali svůj nesouhlas s přerozdělením získaných finančních prostředků jakožto části zisku, o který se zasloužili její představitelé kandidující za Dělnickou stranu. V současné době je situace uvnitř Hnutí Národního odporu spíše očekáváním jakým způsobem dopadne na Dělnickou stranu rozhodnutí o jejím zákazu a rozpuštění. Přejmenování Dělnické strany na Dělnickou stranu sociální spravedlnosti se dalo očekávat. Vzhledem k provázanosti obou subjektů se lze domnívat, že v budoucnu dojde k jakémusi vnitřnímu převzetí Dělnické strany Národním odporem a to nejen po ideologické stránce, ale i organizační. Uvnitř Hnutí se nachází množství lidí, kteří mají politické ambice se prosadit. Pokud se mezi nimi najde charismatická osoba schopná organizačně a ideologicky stranu ovládnout a stát se jejím lídrem v politickém slova smyslu, lze rovněž očekávat značný posun v politické části spektra k ultrapravicí. S tím je velice pravděpodobný rovněž další zvýšený počet aktivit, vzrůstající agrese a vystupňované veřejné vystupování proti státu.

3.4 Členská základna

V rámci celého území České republiky se v rámci Hnutí Národní odpor jedná o maximální počet aktivních členů v počtu zhruba 150 – 200 osob. Hnutí Národní odpor v počátku své existence stejně jako Dělnická strana, personálně těžily a získávaly své členy a přívržence hlavně z řad původní a zaniklých skinheadských skupin, jejichž členská základna byla velice široká a rozvětvená. Odtud se převážně etablovali první lídři a ideologové vesměs lidé vnitřně přesvědčení a souhlasící s nacionalismem a nacismem, jakožto jedinou správnou ideologií. Přičemž v současné době je aktivních stoupců či jen sympatizantů podporujících Hnutí Národní odpor chodících na jednotlivé akce odhadem maximálně 2000. Uvedený nízký počet aktivních členů a stoupců je patrný nejen na pořádaných akcích, při kterých je na místě paradoxně víc příslušníků Policie ČR a novinářů, ale rovněž na celkovém počtu spáchaných trestných činů s rasistickým

podtextem. V roce 2009 sice došlo k nárůstu spáchání těchto trestných činů, ale tyto se na celkovém objemu všech spáchaných trestných činů podílely pouhými 0,07 %.

Vzhledem k tomu, že v případě všech na území ČR působících vesměs ilegálních hnutí pravicového extremismu a jejich uzavřenosti jakýmkoliv zásahům zvenčí, je téměř nemožné v jejich řadách bezpečně uskutečnit cílený výzkum, či objektivní sociologické studie, která by analyzovaly jejich hodnotové orientace, lze pro osobnostní hodnocení příslušníků a sympatizantů extremistických skupin a organizací vycházet převážně ze statistik Policie.

Z hlediska věku, vzdělání, sociálního statusu, povolání a materiálního zajištění je možné rozlišovat tři hlavní skupiny. V první skupině jsou zastoupeni adolescenti ve věku 13-18 let, žijící s rodiči, většinou jsou to absolventi středních škol, s průměrnou inteligencí. Tito přítomností v těchto uskupeních usilují především o sociální uznání v rodině, v partě mezi vrstevníky, ve škole a na veřejnosti. Pocházejí většinou ze sociálně a ekonomicky středně situovaných rodin středních a malých měst. Většinou se jedná o pouhé nekritické konzumenty skinheadské subkultury, kteří si často, zejména v počátku hnutí skinheads, pouhým nošením charakteristického oděvu spoludotvářeli image v partě a před kamarády.

Druhá skupina je zastoupena ve věku 19-30 roků. Stejně jako členové první skupiny pocházejí z malých a středních měst a obcí. Velmi často se jedná o nezaměstnané, či příležitostně brigádně zaměstnané sezónní pracovníky. Vzhledem k tomu že mají velmi nízkou nebo žádnou profesní kvalifikaci nedaří se jim získávat snadno prostředky k obživě. Jejich inteligence nedosahuje úrovně skupiny předcházející. Výjimku tvoří několik málo jednotlivců, kteří mohou usilovat o získání vysokoškolského vzdělání, tito se však od většiny distancují. Mezi těmito samotáři lze nalézt jedince s minimálními sociálními kontakty, bez rodiny a přátel, což dávají navenek znát často zvýšenou brutalitou a nenávisť k okolí a domnělým nepřátelům, při sporadické účasti na akcích pořádaných těmito hnutími.

Poslední skupinu tvoří lidé, kteří se na těchto uskupeních přizívají a kterým účast na extremistických aktivitách přináší finanční prospěch. Jedná se buď o členy hudebních skupin, nebo jejich agenty, právníky zajišťující smlouvy ke konání koncertů a setkání a také výrobce a distributory hudebních nosičů s WPM hudební tematikou, nebo o přímé výrobce a distributory různých tiskovin, částí uniformních oděvů a výstroje či doplňků jako jsou nášivky, tematicky obsahující prvky fašistické symboliky. Skupině těchto lidí je více než 30 roků, věnují se výhradně popsané činnosti, která jim poskytuje obživu. Často jsou součástí běžné obchodní sítě s napojením na celoevropskou producentskou a výrobní síť fašistických retro výrobků do které přispívají svou nabídkou kontaktů a distribucí.

Typickým průměrným příznivcem ultrapravice je mladý člověk, ve věku od 20 do 34, který v dosavadním životě neměl mnoho úspěchů jak v zaměstnání nebo ve škole, tak ani v soukromém životě. Vzhledem ke spíše introvertní povaze hledá obtížné uplatnění ve společnosti, přičemž touží náležet k nějaké skupině, která mu v tomto sebe hledání pomůže. Má snížené rozlišovací schopnosti ve vztahu ke společnosti, je mnohdy značně podezřívavý ke svému okolí, je impulzivní při řešení běžných situací a velmi často užívá násilí jako běžnou formu řešení konfliktů. Vnitřně pociťuje vztek a rozčarování nad svou vlastní neutěšenou situací a ze svých selhání, ztráty zaměstnání často jako zástupný problém obviňuje nepřátele kolem sebe, např. přistěhovalce. V nejpočetnějším měřítku zastoupení jednotlivých pachatelů násilné trestné činnosti jde o osobu se základním vzděláním nebo vyučenou. Skupina jako organizace s vnitřní předem danou strukturou, do níž se začlení, mu poskytuje potřebnou jistotu, a pocit sounáležitosti. Pocit, že je ostatními členy pochopen a mu pomáhá se najít. Společné akce jej z okraje zájmu společnosti přesunuly do středu dění, často se cítí jako „povolaný k boji za správnou věc“. Mnohdy se spokojuje pouze s provoláváním hesel, nošením typického oblečení, napadáním „protivníků“ (většinou osob jiné barvy pleti) a s účastí na koncertech WPM. Vůdčími osobnostmi jednotlivých skupin a hnutí jsou lidé často organizačně schopní. Většinou svým verbálním projevem a rétorickými schopnostmi dokážou ostatní členy motivovat popřípadě nadchnout a nabudit pro společnou aktivní činnost. Tito lídři povětšinou neprojevují snahu zviditelňovat se ve společnosti a dále upouštějí od používání znaků spojujících je s hnutím jako je typické oblečení, podle kterých by mohli být jednoznačně identifikováni. Jsou schopni naplánovat společné akce, být v kontaktu a komunikovat se zahraničními skupinami a dále dokážou vytvářet působivou ideologii pro ostatní.

Příznivci pravicově extremistických ideologií se vyskytují také i mezi starší generací v důchodovém věku, především u tradičního fašismu a antisemitismu.

3.5 Interní a internacionální vazby

Národní odpor je svým zaměřením, činností a spoluprací provázán v rámci České republiky zejména s Dělnickou stranou. Jako zastřešující organizace úzce spolupracuje zejména s Autonomními nacionalisty a RWU. Uvedená spolupráce se týká zejména pořádání tzv. koncertů WPM, pouličních setkání přívrženců DS, různých pochodů k výročí odkazujícím svým provedením na pochody jednotek SA v době tzv. Německé třetí říše, a tzv. spontánním demonstracím, které v souladu se shromažďovacím zákonem není potřeba předem hlásit příslušnému obecnímu úřadu. NO je prostřednictvím svých zahraničních kontaktů napojeno na širší evropské neonacistické hnutí. Na svých webových stránkách umístěných v USA, odkazuje NO např. na následující zahraniční subjekty: British National Party (Velká Británie), Front National, Mouvement National Republican (Francie), NPD, DVU, WiderstandNord, Nationaler Widerstand (Spolková republika Německo), Vlaams Blok (Belgie), Sverigedemokraterna (Švédsko), European American Nationalist News, New Nation News (USA).

V souvislosti se zahraničními kontakty je částečně spojujícím faktorem rovněž společné pořádání koncertů. Soudobá moderní pravicově extremistická hudba, která je většinou zařaditelná do souhrnné kategorie „white power music“ (hudba bílé síly), hraje hlavní roli jednak při náboru nových příznivců, ale i při propagandě Národního odporu. Její vznik je vázán na skinheadskou subkulturu a postupně byla zpolitizována směrem k pravicovému extremismu. Většina koncertů v České republice je pořádána právě příznivci NO. Existuje asi 20 příznivců této organizace, kteří pravidelně tyto koncerty organizují. Na těchto koncertech jsou často na podiu či bočních zdech vyvěšovány nápisy Blood and Honour nebo Combat 18, což je neonacistická a v případě Combat 18, teroristická organizace. Stejná loga jsou rovněž zastoupena v tištěné či elektronické formě i na pozvánkách na koncerty. Tímto se projevuje snaha být součástí mezinárodní neonacistické sítě aktivit „white power“ scény. Takto zviditelněné koncerty mají zvyšovat prestiž a respekt těchto akcí v ČR v rámci této mezinárodní scény.

Za uspořádáním neonacistických koncertů stáli vždy osoby napojené na Národní odpor nebo Autonomní nacionalisty.

Při organizování koncertů se stále ve větší míře uplatňují v jednání Hnutí Národního odporu prvky utajené komunikace (s tlakem Policie ČR je častější a konspirativnější). O místě, kde k předmětnému koncertu dojde, je obeznámena pouze úzká skupina organizátorů. Vůči ostatním je uplatňována informační blokáda a místo koncertu je známo pouze několik hodin před jeho začátkem. Informační blokáda je uplatňována i vůči samotným hudebním skupinám, které na koncertě vystupují. Jediným známým místem bývá kontaktní místo, které ale může být od skutečného místa pořádání akce značně vzdáleno. Tato situace zapřičiňuje, že těchto koncertů se účastní méně osob, než bývalo v minulosti obvyklé a to vzhledem k tomu, že se nedostanou k podstatným informacím. Rovněž tímto opatřením dochází k poklesu zisku organizátorů a tím i příjmů pro hnutí.

S organizováním neonacistických hudebních koncertů souvisí další nová tendence, která je uplatňována stále v širším měřítku a to pomoc právního zástupce na místě konání koncertu. Najatý právní zástupce působí již při přípravě samotné akce, kdy profesionálním způsobem zpracovává různé smlouvy, které se týkají přípravy samotné akce, tak aby nebylo možné tuto akci ze strany nájemce prostor vypovědět, popřípadě za značně nevýhodných finančních podmínek. Organizátorovi takovéto akce slouží právní poradce i jako ochrana před údajnou policejní persekucí a rovněž jako ochrana před vstupem policie do místa, kde samotná akce probíhá. Za pomoci právního zástupce, tak organizátor nabývá pocitu „legální distribuce neonacismu“.

I v roce 2008 byl znát silný trend při pořádání těchto koncertů o sounáležitost k širšímu evropskému nebo světovému neonacistickému hnutí. Tato skutečnost byla dokládána vyvěšovanými transparenty při těchto koncertech, na kterých byly loga neonacistických organizací Blood and Honour a Combat 18. V širším měřítku byla tato skutečnost zaznamenána na účasti zahraničních neonacistických hudebních skupin na těchto koncertech a dále při propagaci těchto koncertů na zahraničních webových serverech. Přesto se je možné domnívat, že shora zmíněné organizace v České republice organizovaně nepůsobí, jde pouze o přání k sounáležitosti k tomuto hnutí, neboť čeští neonacisté v zahraničí nejsou doposud vnímáni na rovnocenné úrovni.

V uvedené skutečnosti v části agresivního jednání a pompézního vystupování Hnutí Národního odporu na veřejnosti a politického násilí může být snaha vyrovnat se zahraničním skupinám a hnutím a dále si dokazovat a posílit ve vlastních řadách pocit rovnocennosti. Ultrapravicí v pořádání těchto akcí roste sebevědomí a s ním i počet akcí a dále se prohlubuje komunikace s cizinou, především Německem. Právě odtud proudí inspirace pro lídry hnutí – od ovládání debat až po organizaci demonstrací. Sami Němečtí neonacisté při účasti na akcích pořádaných v České republice na svých webových stránkách oceňují vlašný přístup Policie ČR a dále zvyšují počet vlastních akcí na českém území.

K zahraničním hudebním skupinám lze zmínit i tu skutečnost, že v ČR existuje pouze několik jednotlivců z řad Hnutí Národního odporu, kteří jsou schopni tyto hudební skupiny na akce do ČR pozvat a toto pozvání bude akceptováno.

4. Prevence v boji proti extremismu

Smyslem veškeré protiextremistické politiky státu a prevencí by mělo být zejména neustálé vyvíjení úsilí o co nejúčinnější eliminaci veškerých extremistických projevů.²¹

K samotným prvkům primární výchovy ve vztahu k extremismu je potřeba rovněž účinné prevence směřované prostřednictvím školených lektorů co nejširšímu okruhu posluchačů. Za tímto účelem přijímá vláda vlastní opatření spočívající ve stanovení programů prevence boje proti extremismu. V součinnosti s vládními i nevládními organizacemi jsou organizována školení pracovníků Ministerstva vnitra a složek Policie ČR. Samotná školení na úrovni státních složek však z pohledu veřejnosti nemají smysl, pokud není prevence směřována a exportována především k nejrizikovějším skupinám populace, především v oblastech, ve kterých se za uplynulé období shromažďovali sociálně oslabení obyvatelé. Uvedené sociálně vyloučené lokality, ve kterých je vysoká míra nezaměstnanosti se především stávají terčem akcí pravicových extremistů.

4.1 Výchova jako součást preventivních opatření

Co se týká výchovy mladé generace jako stěžejní součásti prevence a preventivních opatření ve vztahu k posilování postojů vůči sílícímu extremismu, je tato problematika ve společnosti značně opomíjena. Žádná z učebnic dějepisu pro žáky základních škol blíže nerozebírá kupříkladu pojem Fašismus. Ze sociálně pedagogického pohledu tento problém spočívá spíše v dosavadním přístupu a jakoby přetrvávajícího tabuizování této části evropské historie. O uvedeném problému svědčí rovněž mediálně zjištěné používání symbolů jednotek SS horských myslivců v označení turistického oddílu žáků základní školy z Trutnova. Sami žáci si nebyli vědomi toho, že by se svým jednáním dopouštěli spáchání trestného činu, neboť si při výběru označení na veřejně přístupném webu nedali uvedené označení do souvislosti s Fašismem.

Z pohledu primární prevence je potřeba s výchovou začít již v rodinách a děti přiměřenou formou seznamovat s projevy nacismu, nacionalismu a fašismu. Vytvořit atmosféru důvěry, věnovat dětem dostatek času a umět jim naslouchat, předcházet nudě a pocitu osamělosti zajištěním vhodné zájmové činnosti, znát okruh kamarádů, se kterými

se dítě setkává. V průběhu výchovného procesu je potřeba dítě připravit tak, aby v období sociální konformity jako vrcholné etapě výchovného procesu dokázalo samo usměřňovat své jednání za všech okolností a ve všech nastalých životních situacích. Již samotnou výchovu lze definovat jako „*jako regulování, záměrné a cílené vstupování do celoživotního procesu zespolečňování jedince, probíhající v jistém konkrétním kulturně společenském systému.*“²²

Výchovu lze také charakterizovat jako „*působení dospělých (vychovatelé, rodiče, učitelé) na děti a to ovlivňováním vývoje tak, aby odpovídal konkrétním cílům. To se děje prostřednictvím výchovných prostředků a metod.*“²³

Těmito metodami by mělo být především postupné a přiměřené seznamování nejen se základy společenskovedních oborů, ale rovněž dostatečně účelně předkládané a správně formulované zhodnocení současných událostí na základě historických událostí. Celková mravní výchova tak musí působit celistvě jak na rozum, tak cit, ovlivňovat představy, postoje, vůli a jednání tak, aby byly v souladu s obecnými zásadami etiky a měly pozitivní přínos pro celkově vyvážený morální vývoj. Především vliv rodiny a rodičů, jako prvních laických vychovatelů je stěžejním prvkem v pozdějším chápání a orientaci mladých dospělých a vytváření skutečných pevných postojů vůči manipulaci ze strany extremistů. Mladý člověk je v životě neustále v pokušení, hledání a objevování nového a zakázaného. Je náchylnější ke změně názorů a snadno ovlivnitelný zejména masovými médii jako je internet a televize. Samotný internet je nejdostupnějším prvkem masové komunikace. Mladí lidé trávící převážnou část volného času u počítače po síti navštěvují nejen weby hudebních skupin, ale nezdědka bez dohledu rodičů, kteří je z různých důvodů zanedbávají rovněž stránky obsahující porno a stránky propagující také extremismus.

4.2 Problematika internetu

Problematika internetu se stává rok od roku aktuálnější a její řešení naléhavější, s dostupnými novými technologiemi a se stále se zvyšující počítačovou gramotností se internet stává jednoduchým a levným nástrojem k propagandě jak ultralevicových, tak ultrapravicových názorů. Internet se stal vítaným prostředkem komunikace mezi zájmovými skupinami z řad nejen pravicově orientovaných extremistických ultra

nacionálních hnutí, ale i formou a prostředkem ovlivňování a získávání nových potenciálních členů či přívrženců.

V českém právním prostředí se stále nepodařilo vyřešit postihování autorů veřejně přístupných webových stránek s neonacistickou tematikou, kdy tyto stránky jsou umístěny na serverech v USA, kde platí pro propagaci a šíření rasových a nenávistných postojů jiné právní prostředí, či v ostatních zemích se kterými nemá ČR podepsané příslušné dohody. Tato skutečnost značně zvýhodňuje pachatele těchto trestných činů před policií, již dnes si jsou tyto osoby plně vědomy svého náskoku před policií a tento nadále zvyšují, pokud není možno dojít k dohodě se státy, kde je právní prostředí pro tyto osoby příznivé, je nutné vyvinout takové softwarové prostředky, které umožní řešení této situace přímo z ČR a tím zamezit vzniku takovýchto stránek. Příkladem těchto stránek je Národně vzdělávací institut www.vzdelavaci-institut.com, kde jsou publikovány rasistické, antisemitské a další texty. Webové stránky jsou umístěny v USA. V tomto případě se nejedná o organizovanou činnost, ale aktivitu několika jedinců, zaměřenou na propagaci výše zmíněných názorů. Tato skupina stojí i za v ČR šířenou knihou „Osvětím fakta versus fikce“. Obdobnou stránkou, která šíří stejné texty, tak jak bylo uvedeno shora je domovská stránka Národního odporu se svoji adresou www.odpor.org, pro kterou platí v současné době stejná nedostupnost pro zahájení trestního stíhání konkrétních osob, jako v případě vzdělávacího institutu.

Internetová komunikace mezi zájmovými skupinami, ale i na českých serverech probíhá pomocí softwarového šifrování (PGP klíče apod.), nebo v uzamčených diskusních skupinách. Autoři textů umístěných na internetu rovněž užívají různé programové maskování své totožnosti jako jsou proxy servery či anonymizéry. Všechny tyto skutečnosti v důsledcích znesnadňují zjištění jejich totožnosti.

Dalším problémem, který s internetem souvisí je i nemožnost odstranění webových stránek, pokud už za jejich tvorbu došlo k pravomocnému odsouzení konkrétní osoby a takovéto stránky nejsou vedeny českými provozovateli, ale opět v zahraničí ve státech s jiným právním prostředím. Dochází tím k paradoxu, kdy osoba je uznána vinná z trestného činu za tvorbu a šíření takovýchto stránek, není ale žádný nástroj jak legálně tyto stránky zablokovat, popřípadě zcela zrušit.

Z uvedeného pohledu se přímo vybízí otázka „proč“? Proč stejným velice účinným způsobem nepostupuje stát v rámci vlastní osvětové kampaně a prevence boje proti pravicovému extremismu? Předmětný způsob „reklamy“ je natolik efektivní a vynaložení prostředků velmi rentabilní nejen ve smyslu nevynakládání dalších částek na vyškolené lektory přednášející při různých kampaních v rámci osvěty. Současně je zcela jednoznačný rovněž přínos zejména v možnosti k přístupu k těmto tímto způsobem předávaných informací skutečně v masovém měřítku. Každý má jistě na paměti pozitivní ohlasy široké mladé veřejnosti na reklamní spoty vysílané prostřednictvím internetu a televize, vyzývající k náboru do řad Armády české republiky (dále též A ČR). Účinek této náborové kampaně byl velmi zřetelný a A ČR v několika málo měsících, z větší části naplnila vlastní personální stavy profesionálních vojáků.

5 Represivní potírání extremismu

Tato část práce je věnována nejen charakteristice současných represivních činností státních složek směřovaných proti ultrapravicovým extremistickým uskupením, ale současně i popisu jednotlivých protispolečenských jednání, jichž se tyto extremistické skupiny nejčastěji dopouštějí. V dalším textu je pro názornost a přehled použito jednotlivých nejmarkantnějších, mediálně nejznámějších, případů poslední doby. Současně je uveden i výčet a skladba samotných trestných činů. Rovněž je pro přehled uveden rovněž počet pachatelů a také přehled nejzatíženějších krajů z hlediska páchané trestné činnosti s extremistickým podtextem.

5.1 Stát v boji proti extremismu

Boj s extremismem je prioritou vlády České republiky a všech bezpečnostních složek státu. Ministerstvo vnitra ČR v rámci své působnosti v této problematice spolupracuje nejen s bezpečnostními složkami, ale rovněž s resorty a státními orgány, jichž se dotýkají jednotlivé aspekty boje s extremismem. Za přínosnou je považována i spolupráci s nevládním sektorem. Věcnou odpovědnost za problematiku extremismu má v rámci MV ČR odbor bezpečnostní politiky, oddělení bezpečnostních hrozeb a krizového řízení. Z policejních dokumentů je třeba zmínit materiál „Koncepce Policie ČR v boji proti extremismu“.

V průběhu celého roku 2009 probíhalo množství školení velitelů Policejních složek zaměřených na extremismus. Na kurzech lektorovali zástupci Agentury pro sociální začleňování v romských komunitách, kteří přednášeli nabídku výpomoci při provokacích pravicových extremistů namířených proti obyvatelům sociálně vyloučených lokalit. Dále probíhala jednání národních bodů pro kontakt s Úřadem pro demokratické instituce a lidská práva OBSE (dále jen „ODIHR“) a výroční jednání policejních expertů k problematice nenávisně motivovaných trestných činů (dále jen „hate crimes“). Jednání se zúčastnili pracovníci OBP zabezpečující spolupráci s ODIHR v oblasti problematiky extremismu a z toho vyplývající agendu národního bodu pro kontakt s ODIHR. V listopadu 2009 proběhlo zcela první Instruktažně - metodické cvičení Antikonfliktních týmů.

Z pohledu prevence předcházení vzniku násilného vystoupení a eskalace politického násilí při konáních extremistických akcí se zapojení Antikonfliktních týmů jeví jako účinná prevence.

S dalších preventivních programů nelze opomenout rovněž spolupráci se zástupci nevládní organizace Asi - milovaní, která koordinuje preventivní projekt „Dovedu to pochopit? - Hrozby neonacismu“, do kterého se zapojily Ministerstvo vnitra i Policie ČR. Dále byly se zástupci nevládních organizací dojednávány možnosti spolupráce, např. poskytnutí informací z Antidiskriminační linky Policie ČR.

V očích veřejnosti stále přetrvává pocit, že stát v případě potírání projevů extremismu a prevence těchto jevů postupuje neúčelně a neúčinně. Smysl mají spíše projekty lokální, založené na spolupráci státního i nestátního sektoru. V prosinci roku 2009 celkem bez povšimnutí proběhla rovněž schůzka s představiteli Mezinárodního křesťanského velvyslanectví Jeruzalém (ICEJ). Ti představili svůj projekt protiextremistické prevence formou přednášek na školách, který bude financován z peněz Evropské unie. Zástupci ICEJ vyjádřili zájem provést v rámci přednáškové činnosti dotazníkové šetření mezi žáky a studenty. Především poslední z uvedených projektů jakožto skutečně preventivních vzdělávacích programů, může v budoucnu přinést kladné výsledky při preventivním předcházení a potírání extremistických tendencí u mladé generace. V případě všech realizovaných školení je potřeba klást celkový důraz na uvedenou preventivní činnost a osvětu směřovanou k cílové skupině, ze které se etabluje největší počet krajně pravicových extremistů. Uvedené skupiny studentů a žáků jsou rovněž z hlediska možného negativního ovlivnění nejrizikovější skupinou populace.

5.2 Speciální policejní útvary v boji proti pravicovému extremismu

Základními složkami a speciálními útvary určenými primárně pro boj proti pravicovému extremismu jsou především jednotlivé úřady Služby kriminální policie a vyšetřování. Tyto spolupracují zejména s jednotlivými expoziturami Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu, nadřízenými orgány Policejního prezidia a Ministerstva vnitra a dále s Bezpečnostní informační službou. V rámci Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu byl již v roce 2004 zřízen odbor specializující se přímo bojem proti terorismu a extremismu.

Ke dni 1. června 2009 byl v rámci ministerstva vnitra zřízen operační a analytický tým zaobírající se extremismem pojmenovaný Task Force. V návaznosti na to byly zřízeny pracovní skupiny Task Force A (policejně zpravodajská), B (právní) a C (pro spolupráci s partnerskými resorty a nevládními organizacemi). Tyto pracovní skupiny, jejichž činnost spadá do odpovědnosti odboru bezpečnostní politiky, jsou platformou pro zabezpečení provázanosti aktivit v boji s extremismem s cílem nastavit systém tak, aby ztěžoval možnost infiltrace extremistů v rámci státní správy, zejména vstupu do ozbrojených složek.

Ze strany Policie ČR zejména ÚOOZ a Policejního prezidia probíhala v průběhu roku 2009 rovněž detailní příprava na jednání u Nejvyššího správního soudu ve věci návrhu vlády ČR na rozpuštění politické strany – Dělnická strana. V těsné spolupráci s policejními složkami byl připravován koncept opatření k detekování extremistů, kteří by se pokoušeli o infiltraci do bezpečnostních složek. Potřebnost tohoto opatření ostatně potvrdily kauzy z prostředí zahraničních misí Armády ČR.

5.3 Skladba trestné činnosti v souvislosti s aktivitami pravicového extremismu

V aktivitách pravicově extremistických subjektů přetrvával v roce 2009 trend „zviditelňování se“ na veřejných prostranstvích, pořádání demonstrací, mítinků či pochodů to vše ve snaze připoutat pozornost veřejnosti a získat ji na svou stranu. Jednalo se o akce Dělnické strany, Autonomních nacionalistů a Národního odporu. V průběhu celého roku převažovaly akce Dělnické strany, řada z nich byla spjata s volbami v nichž relativně uspěli, neboť získali 1,07% hlasů a z toho plynoucí adekvátní finanční prostředky od státu. Po červnovém zadržení deseti pravicových extremistů, přibýly protestní akce proti jejich zatčení a obvinění, pořádané Autonomními nacionalisty a Národním odporem. To, co se podařilo pravicovým extremistům v r. 2008 v Litvínově – Janově, kde získali viditelnou podporu místního majoritního obyvatelstva, se jim nepodařilo v r. 2009 nikde zopakovat. Někteří politologové poukazují na to, že pravicoví extremisté nedokázali potenciál Janova využít.

Z celkového objemu zaregistrované kriminality v České republice v r. 2009 činila trestná činnost s extremistickým podtextem 0,07%. Počet zaevidovaných trestných činů s extremistickým podtextem se zvýšil o cca 22% (2008: 217 tr. činů; 2009: 265 tr. činů). Rovněž vzrostl o cca 50,3% počet stíhaných osob (r. 2008: 195 osob; 2009 293 osob).

Z celkového počtu 332 829 zjištěných trestných činů na území ČR bylo v r. 2009 zaevidováno 265 trestných činů s extremistickým podtextem, tj. 0,07% z celkového objemu zjištěné kriminality (0,06% ve stejném období r. 2008). Od 1. ledna 2009 do 31. prosince 2009 bylo Policií ČR za těchto 265 trestných činů zahájeno stíhání 186 osob. Nejvíce těchto trestných činů bylo zaevidováno v krajích Severomoravském 23,4% (62 tr. č.), Jihomoravském 18,1% (48 tr. č.), Severočeském 13,6% (36 tr. č.) a hl. městě Praze 12,8% (34 tr. č.).

Nejvyšší nárůst zaevidovaných trestných činů byl zaznamenán v kraji Severomoravském, kde činil 77% (+ 27 tr. činů), Západočeském (o 163%, +18 tr. činů) a Jihočeském (o 150%, +18 tr. činů).

Nejmarkantnější pokles zaevidovaných tr. činů byl zaznamenán ve Středočeském kraji, kde činil 51,7% (-15 tr. č.). Ve srovnání s rokem 2008 došlo k nárůstu této trestné činnosti o cca 22% (r. 2008: 217 tr. činů; 2009: 265 tr. činů). Počet stíhaných osob vzrostl o cca 50,3% (r. 2008: 195 osob; 2009 293 osob).

Ve skladbě trestné činnosti nedošlo k podstatným změnám. Nadále převažovaly: trestné činy dle §§ 260, 261, 261 a trestního zákona (podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka): z celkového počtu zaevidovaných tr. činů s extremistickým podtextem činily 63,4% (168 tr. činů); ve stejném období r. 2008 činily 51,2% (111 tr. činů).

Trestné činy dle § 198 trestního zákona (hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení): z celkového počtu zaevidovaných tr. činů s extremistickým podtextem činily 9,4% (25 tr. činů); ve stejném období roku 2008 činily 18,9% (41 tr. činů).

Trestné činy dle § 198a trestního zákona (podněcování k rasové a národnostní nenávisti): z celkového počtu zaevidovaných tr. činů s extremistickým podtextem činily 6,1% (16 tr. činů); ve stejném období roku 2008 činily 5,1% (11 tr. činů).

Trestné činy dle § 196 tr. zákona (násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci): z celkového počtu zaevidovaných tr. činů s extremistickým podtextem činily 8,7% (23 tr. činů); ve stejném období roku 2008 činily 14,7% (32 tr. činů). Na rozdíl od r. 2008 došlo v r. 2009 ke spáchání trestného činu vraždy ve stádiu pokusu, jehož pachatelé byli dopadeni a obviněni z trestného činu vraždy podle ustanovení § 219 odst. 2 písm. a), e), g) trestního zákona ve stádiu pokusu.

Trestné činy s antisemitským podtextem (1. leden – 31. prosinec 2009) V rámci nestandardních statistických výstupů jsou rovněž Policejním prezidiem ČR zpracovávány od r. 2005 statistiky k zjištěným trestným činům s antisemitským podtextem. To umožňuje sledovat tuto kriminalitu v delší časové řadě. V období od 1. ledna do 31. prosince 2009 bylo zaregistrováno 48 trestných činů s antisemitským podtextem, což představuje, ve srovnání s r. 2008, nárůst o cca 78% (v r. 2008 – 27 tr. činů). Z celkového objemu trestné činnosti s extremistickým podtextem činily tyto trestné činy 18,1%. Ve skladbě trestné činnosti s antisemitským podtextem však nedošlo k výrazným změnám – stejně jako v předchozích letech převažovaly trestné činy dle §§ 260, 261 tr. zákona (podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka. Jejich podíl na zaevidované trestné činnosti s antisemitským podtextem činil 67,5%. Nejvíce těchto trestných činů, bylo zaznamenáno na území hl. města Prahy a Jihomoravského kraje. Vývojový trend tohoto druhu trestné činnosti a zjištěných trestných činů s antisemitským podtextem v ČR“, vykazuje stoupající tendenci²⁴.

5.4 Nejzatíženější kraje touto trestnou činností v ČR

Nejvíce trestných činů bylo zaznamenáno v krajích Severomoravském, Jihomoravském, Severočeském a hl. městě Praze. Podíl trestných činů s antisemitským podtextem na trestné činnosti s extremistickým podtextem činil cca 18,1%. Ve srovnání s r. 2008 to představovalo nárůst o cca 78% (r. 2008 – 27 tr. činů; r. 2009 – 48 tr. činů). Ve skladbě trestné činnosti, ve srovnání se stejným obdobím r. 2008, nedošlo

k podstatným změnám: i nadále v ní výrazně převažovaly trestné činy dle §§ 260, 261 a 261a) trestního zákona. V období od 1. ledna do 31. prosince 2009 bylo zaznamenáno celkem 109 akcí pravicových extremistů a jejich příznivců. Dělnická strana (DS) se na nich podílela 37,6%, příznivci Autonomních nacionalistů (AN), Národního odporu (NO) a hnutí skinheads 55,3%, Národní strana a Vlastenecká fronta 2,8%. Z rozložení zaevidovaných pravicově extremistických akcí na území ČR vyplývá, že nejzatíženějšími oblastmi byly okresy Teplice (Sčk), Strakonice (Jčk), hl. město Praha, města Plzeň (Zčk), Brno (Jmk) a Ostrava, kde pravicoví extremisté uskutečnili nejvíce akcí. Za nimi následovaly Kladno (Stčk), Písek, České Budějovice (Jčk), Ústí n/Labem, Louny, (Sčk), Hodonín, Blansko (Jmk), Olomouc, Opava, Frýdek-Místek a Karviná (Smk)²⁵.

Charakteristicky, lze shrnout, že akce s největším počtem účastníků se uskutečnily v Praze ve dnech státních svátků 28. října 2009 (Dělnická strana) a 17. listopadu 2009 (Dělnická strana, Národní odpor a Autonomní nacionalisté). Dále se jednalo o protesty proti zatčení a obvinění aktivistů pravicově extremistické scény dne 21. října 2009 ÚOOZ - naposledy to bylo shromáždění svolané Dělnickou stranou před vazební věznicí Pankrác dne 9. prosince 2009 na podporu dvou vazebně stíhaných extremistů, jehož se zúčastnilo cca 40 osob. Z ostatních akcí to byla např. různá setkání v restauracích či pietní pochody ve výročí úmrtí kamarádů. Hudební produkce za vystoupení „live WPM“ kapel se uskutečnily v Lounech (Stčk), Chrudimi (Včk) a obci Srbice (Sčk). Ve srovnání s I. čtvrtletím 2009, kdy jich bylo zaevidováno 10, to představuje významný pokles, vypovídající o paralyzování této aktivity.

5.5 Nejzávažnější případy posledních let

Dne 4. 10. 2008 se v Litvínově - Janově uskutečnila akce Ochranných sborů DS, jejichž dvanáct členů uspořádalo v rámci politického mítinku průchod sídlištěm obydleným početnou skupinou romských občanů. Účelem akce měl být monitoring života v místě. Proti účastníkům radikálně vystoupilo několik desítek místních Romů častováním nadávkami a vyhrožováním fyzickým útokem. Tato událost následně vyvolala spontánní neohlášenou demonstraci a tzv. trestní pochod z Litvínova na Janov, ke kterému se přihlásili a který vyvolali a zmobilizovali čelní představitelé a aktivisté Národního Odporu a členové DS. Skupiny radikálů se nejprve shromáždily v centru města, kde k nim

promluvili zástupci Dělnické strany. Řada z těchto osob držela v rukou dřevěné štíty s namalovanými státními symboly (bílý lev v červeném poli) a se symboly hnutí Autonomních nacionalistů nebo transparenty se znaky DS. Při příchodu na náměstí účastníci organizovaně volali hesla: „Národ Čechům“, „Čechy Čechům“, „Bílí pojďte s námi“, „Stop černému rasismu“ a „Nic než národ“. Po výzvě a rozpuštění shromáždění starostou se příznivci pravicového hnutí vydali k sídlišti Janov a střetli se s pořádkovými jednotkami Policie ČR, které přehradily trasu pochodu. Ke střetu s Romy nedošlo. Hlavní skupinu protestujících, která vyvolávala nejvíce střetů s policií, tvořilo cca 200 osob v čele s předními aktivisty Národního odporu.

Další měsíc dne 17. 11. 2008 po zjištění jisté míry podpory ze strany místních obyvatel v Litvínově a Janově došlo k „bitvě o Janov“. Protestní demonstrace byla přímo organizována Dělnickou stranou pod názvem „Proti pozitivní diskriminaci a policejnímu násilí“. S projevy vystoupili zástupci jednotlivých nacionalistických organizací a zástupci organizací Slovenská pospolitost', Nové slobodné Slovensko, RWU a Autonomní nacionalisté. Po ukončení shromáždění se několik set účastníků demonstrace vydalo na pochod do sídliště Janov. V průběhu pochodu došlo k tvrdým střetům s Policií ČR. Celá akce byla mezi příznivci krajní pravice prezentována jako počátek boje za bílou rasu, byla např. vyrobená trička oslavující tuto událost a vyšla řada článků. Dělnická strana následně také zveřejnila otevřený dopis Autonomních nacionalistů litvínovské radnici, kde bylo dáno starostovi ultimátum k řešení nastalých problémů. Nejvýznamnější podíl na uspořádání jednotlivých akcí má obecně řečeno Hnutí Národního odporu, tedy jak samotný Národní odpor, Autonomní nacionalisté, tak např. Dělnická strana, kdy jednotliví představitelé se různě přelévají do několika organizací.

Největší změnou na ultrapravicové extremistické scéně v roce 2009 je snaha většího počtu aktivistů o vstup na politickou scénu (jedná se o pokračování programu Mladých národních demokratů), kdy za tímto účelem většina ultrapravicových organizací spolupracuje s Dělnickou stranou, která většinou neonacistů, ale i autonomních nacionalistů poskytla azyl. V několika případech se čelní představitelé těchto organizací stali řádnými členy Dělnické strany a rovněž kandidovali v krajských volbách za Dělnickou stranu.

Dalším současným trendem je i pořádání tzv. spontánních akcí, většinou demonstrací, kdy během relativně krátkého časového úseku dojde k aktivizaci menšího počtu účastníků (50-60), kteří na předem domluveném místě uspořádají demonstraci za své propagované cíle a hodnoty. Tyto demonstrace nejsou nikde nahlášený, neexistuje oficiální pořadatel, nedojde k hromadnému veřejnému svolání zúčastněných osob. Při těchto demonstracích jsou témata většinou vždy v rozporu se zákonem a případný projev je vždy mnohem agresivnější než u předem ohlášených demonstrací. Účastníci při vystoupení neváhají podporovat antisemitismus či rasismus a to jen z toho důvodu, že na takovéto demonstrace „nedohlížejí“ bezpečnostní složky. Policie se o takovéto akci dozví většinou již se značným zpožděním, kdy již nelze adekvátně reagovat, pokud se vůbec o takové akci dozví (následné hlášení na webových stránkách ultrapravicových organizací). U těchto spontánních akcí dochází v současnosti i ke značně negativnímu trendu, kdy takovéto demonstrace, kdy dojde k jejímu zjištění, je následně správním orgánem tolerována, popřípadě přímo vynucena organizátorem, který se odvolává na pouhé spáchání přestupku.

S veřejnými akcemi se pojí další mnohem závažnější jev, který byl předpokládán již dříve v souvislosti s radikalizací postojů uvnitř Hnutí Národního odporu a to nárůst násilí ze strany účastníků při veřejných akcích, kdy již není hlavním nepřítelem ideologický protivník, ale především je tímto nepřítelem Policie České republiky jako hlavní představitelka a vykonavatelka tzv. „státního systému“. Účastníci těchto akcí se neváhají dopředu i několik dní předem domluvit, ozbrojit, především chladnými zbraněmi, které mají v úmyslu použít proti příslušníkům Policie ČR. V současnosti již nedochází na těchto veřejných shromážděních k excesům jednotlivců, ale celá akce je plánována jako militantní s útokem proti Policii ČR nebo vybrané menšině, jako zástupnému problému.

Poslední akce, které proběhly v Litvínově, jen potvrzují promyšlenou organizaci a mnohem lépe zvládnuté zajištění při pořádání veřejných akcí, kdy se předem počítá s bojem s Policií ČR. Účastníci dokážou v lokalitě dopředu rozmístit značné množství zbraní, tak aby bez problémů procházeli policejním filtrem, připravují upravenou pyrotechniku, která dokáže přivodit velmi vážná zranění, zneužívají pyrotechniku, kterou získávají z prostředí policie nebo armády a mnohé další kroky, které svědčí o narůstajícím a především organizovaném militantním chování. V současné době je nutné se zamyslet, zda skutečné chování účastníků takovýchto akcí je pouze projevem extremismu, nebo

svým zaměřením s bojem proti demokratickému systému v České republice a svoji razancí, která je stále stupňována se nestává chováním teroristickým.

Dalším stále více uplatňovaným trendem je užívání oblečení stylu black block (černý blok). Nutno zmínit, že tento trend byl již zaznamenán v roce 2007, kdy se především jednotlivci snažili zavést tento styl oblečení, zejména za účelem znesnadnění identifikace ze strany policie (dav osob stejně oblečen, bez zjevných markantů) a rovněž pro znesnadnění identifikace ze strany ultralevicových anarchistických skupin, kteří tento styl přijaly již v minulosti a s úspěchem jej používají.

Při posledních akcích byl v centru mezi účastníky těchto vystoupení zaznamenán jeden člen uskupení, který je oděn v bílém oděvu. Jedná se o tzv. bílého koně. Tento člověk vystupuje povětšinou nejaktivněji a při následném možném zákroku Policie ČR, nebo útoku ultralevicového extremisty bývá na jeho bílém oděvu nejlépe patrná stopa po zranění. Mnohdy je uvedený člen zcela účelově fyzicky zraněn z vlastních řad a jeho zranění jsou následně zástupcům médií nebo na internetových stránkách prezentována a připisována neúměrnému zákroku příslušníků Policie ČR, nebo útoku levicových extremistů. V bílém oděný člen není lídrem, ale nastrčenou figurou, která jednak přitahuje pozornost médií a rovněž tímto způsobem pozornost odvádí od zbytku skupiny. Tento psychologicky a marketingově nově zařazený trend je pouze částečně účinný zejména s přihlédnutím k faktu, že se v rámci konání akcí na těchto podílí i preventivní anti konfliktní tým. Ten má nejen za účel bránit vyhocení situace, ale současně monitorovat i dění a okolnosti napovídající, že byl spáchán trestný čin.

6 Alternativy v postupu proti extremismu

Národní odpor zastupující pravicový extremismus ať už vznikl nebo ne, je tady a s ním i předkládání jeho názorů veřejnosti na fungování státu. Bylo jen otázkou času, kdy se v rámci našeho demokratického zřízení utvoří extrémní pravice, která se na pozadí nacistické ideologie a hlásání svých postojů pokusí o vstup do politiky. Na zdravém fungování demokracie jako svébytného sociálního systému se uvedený fakt nemůže projevit. Pokusy o diskreditaci tohoto hnutí ze strany státu jsou ne zcela účinné a jakýkoliv zákaz zase může ve společnosti vytvořit odmítavý postoj k správnému fungování státu a demokracie. „Demokratický politický systém je založen na svobodné soutěži politických stran respektujících demokratické principy a odmítající násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů“ (čl 5 Ústavy). Jistě je správné, že stát se svými represivními složkami potírá násilné trestné činy spáchané a spojené s rasismem. Z pohledu sociální pedagogiky ve vztahu k fungování státu jako sociálního systému je ovšem důležitější prevence a méně silových či legislativních opatření.

Politolog Zbořil se sám v průběhu roku 2001 pokusil o konfrontaci mezi představiteli a příznivci pravicových uskupení přímo na akademické půdě. Za své jednání byl následně ze strany vedení školy nařčen z legalizování extremistických názorů a perzekuován. Jeho názor o nutnosti politické diskuze se z pedagogického pohledu jeví jako demokraticky správný a nejúčelnější. Samotným zákazem jakékoliv strany či hnutí, skutečným obecným a účinným vymezením pojmu extremismus nejde uvedený fenomén potlačit a zastavit.

Extremistické projevy budou v části populace vždy sice jen okrajové, ale celkově patřící k projevům demokracie. Extrémní názory a postoje nelze jakkoliv vyloučit a bránit jejím vznikům. V rámci skutečné demokracie by mělo být umožněno a jako jediné řešení se jeví správně vedenou akademickou diskuzí tyto skupinové názory a postoje demokraticky vyloučit a to jak na akademické půdě, tak v očích veřejnosti. Nejde jen o samotnou cílenou snahu všemožnými zákazy a příkazy uměle potlačovat takové myšlenky, ani zásahy státních orgánů eliminovat představitele těchto hnutí s jejich postoji a „utlouct argumenty“, ale o nesmyslnosti těchto tezí přesvědčit zejména veřejnost.

Závěr

Hlavními příčinami vzniku a činnosti Hnutí Národní odpor a otevřenou podporou neonacistických ideologií byl v mnohých případech příliš benevolentní přístup ze strany státu a v některých případech rovněž nejednotnost postupu při povolování činnosti některých nacionálních uskupení. Nejdůležitějším sjednocujícím prvkem a spouštěcím mechanismem však byla nekoncepčnost a neřešení stávajících problémů týkající se menšin žijících na území ČR zejména po otevření hranic po roce 1990. Dlouhodobě neřešená problematika zejména ve vztahu k Romské komunitě, ale i dalším národnostem, nejednoznačný, neprůhledný systém sociální pomoci a nedostatečná osvěta a prevence má za následek narůstající popularitu právě těchto uskupení.

Hnutí Národní odpor, Dělnická strana a další uskupení hlásající národnostní nesnášenlivost, tak těží z populistických vyjádření, skutků a nečinnosti politických představitelů ČR. Celá problematika současného pravicového extremismu je velmi obsáhlá a v jedné práci ji nejde obsáhnout v celé její šíři. Extremismus lze zkoumat z hlediska práva, sociologie, kriminologie, politologie a řady dalších oborů, je tedy třeba k němu přistupovat interdisciplinárně. Problémem při popisu samotného jevu je především samotný pojem extremismus, který doposud nemá ujednocený výklad. Rovněž dosavadní dělení politického spektra na pravici a levici je celkově nepřesně definované. Za extremisty jsou často označováni i osoby, které neusilují o likvidaci samotného demokratického systému, ale svými názory se pouze odlišují od názorů většiny. Projevený nesouhlas s obecnými názory neznamena, že je člověk extremistou.

Předmětná práce je svým zaměřením směřována na vytýčení vztahu extremismu a jeho společenské nebezpečnosti v obecném měřítku. Současná pravicová extremistická scéna v ČR zastoupena Hnutím Národní odpor se dále vyvíjí a směřuje do politiky. Část společnosti může skrytě zastávat a částečně podporovat nacionalistické a xenofobní postoje, případně být k extremistickým projevům lhostejná. To je problém zejména rasově motivované kriminality. V očích veřejnosti z části doposud převládá pocit, že se většiny lidí netýká a že uvedenou kriminalitou nejsou ohrožováni.

Co se týče budoucnosti lze vyzorovat určité trendy naznačující, kterým směrem se bude pravicová extremistická scéna dále ubírat. Je patrná stále větší organizovanost aktivit a dále rostoucí spolupráce se zahraniční sítí extremistické scény, včetně finančního propojení. Extremisté v rostoucí míře zneužívají Internet a další komunikační technologie. Současně je patrná také snaha přiblížit své myšlenky veřejnosti, angažovat se v politice a prostřednictvím politiky se spolupodílet na rozhodování ve státě. Nejnebezpečnějším fenoménem v případě vývoje pravicového extremismu by byl ústup extremistických skupin do konspirace a jejich přetransformování na teroristické. Na uvedeném by se mohl podílet sám stát v případě příliš razantních zákroků vůči těmto skupinám a hnutím jako v případě zákazu a rozpuštění Dělnické strany. Svou roli v nárůstu extremistických nálad ve společnosti hraje i špatná sociální situace.

Rozhodujícím prvkem v boji proti ultrapravicovému nacionalismu tak musí být skutečná politická ochota čelních představitelů státu k pedagogicky koncepčnímu řešení všech těchto faktorů. Populistické kroky činěné Ministrem pro lidská práva panem Kocábem ve svém důsledku jen dále posílili pocit veřejnosti o neschopnosti politiky a politiků prosadit a realizovat skutečné změny. Začít uskutečňovat plnohodnotnou reformu nejen veřejných financí ve směru k přerozdělování, sociálních dávek, zabránění tunelování veřejných zakázek a celkovou ekonomickou reformu, ale upírající se současně k úspěšným celkovým preventivním a výchovným vládním programům a nejen represí spojené s potíráním důsledků, které s příčinami vzniku a růstu projevů extremismu souvisejí.

Resumé

Odborný text vlastní práce je rozdělen do šesti kapitol, z nichž první až třetí kapitolu tvoří popisná část. Čtvrtá až šestá kapitola jsou navazující částí soustředěnou na problematiku, projevů a následků extremismu.

V první a druhé kapitole je pojednáno o vývoji vzniku a užitečných definicích extremismu a pohnutek založení extremistických hnutí.

Následující třetí kapitola obsahuje strukturální analýzu skupiny Hnutí Národní odpor, sleduje rozdělení pravomocí a zájmů a to včetně propojení s doposud nepravomocně odsouzenou a legální Dělnickou stranou, postavení hnutí Národního odporu ve struktuře pravicové extremistické scény a dále jsou v ní popsány otázky dotýkající se vlivu a schopností této organizace působit jednak na vlastní členy a jejího vlivu na myšlení veřejnosti v delším časovém období. Kromě této interní linky, bylo zkoumáno rovněž externí, internacionální provázání na zahraniční extremistické skupiny.

Ve čtvrté kapitole jsou nastíněny jednotlivé kroky směřující jednak k potírání extremismu tak k prevenci.

Pátá kapitola obsahuje konkrétní kroky směřující k potírání pravicového extremismu. Dále jsou podrobně pro přehled porovnány jednotlivé trestné činy páchané v souvislosti s aktivitami pravicového extremismu, nejzatíženější kraje uvedenou trestnou činností a nejzávažnější případy dokreslující vzrůstající aktivity hnutí Národního odporu v provázanosti na Dělnickou stranu.

Šestá kapitola popisuje alternativní možnosti postupu proti extremismu.

Anotace

Cílem a předmětem této práce nebylo samostatné zmapování historie české ultrapravicové extremistické scény, ale konkrétně rozbor vzniku, působení a výsledků činnosti pravicového extremistického hnutí Národní odpor. Teoretické kapitoly obsahují strukturální analýzu skupiny a sledují rozdělení pravomocí a zájmů, a to včetně propojení s doposud nepravomocně odsouzenou a legální Dělnickou stranou. Další otázky se dotýkají vlivu a schopností této organizace působit jednak na vlastní členy a jejího vlivu na myšlení veřejnosti v delším časovém období. Kromě této interní linky, bylo zkoumáno rovněž externí, internacionální provázání na zahraniční extremistické skupiny. Navazující segment ve druhé části byl soustředěn na problematiku postupu proti vzniku, projevům, a následkům extremismu.

Klíčová slova

Autonomní, Barevný akord, Hnutí, Nacionalismus, Národní odpor, Neonacismus, Populismus, Radikalismus, Rasismus, Řád, Terorismus, Xenofobie,

Annotation

The aim and object of this study was to map the history of independent Czech ultrapravicové extremist, but specifically of analysis, operation and performance of right-wing extremist National Resistance Movement. Theoretical chapters include structural analysis of groups and monitor distribution of powers and interests, including links to far if not yet convicted and legal Workers' Party. Other issues concern the impact and capabilities of both organizations to act on its own members and their influence on public attitudes in the long term. In addition to the internal lines, was also examined outside, International linkage to foreign extremist groups. The downstream segment in the second part was concentrated on the issue of action against, expressions, and consequences of extremism.

Keywords

Autonomous, Chord Color, Movement, Nationalism, National Resistance, Neonacism, Populism, Radicalism, Racism, the Order, Terrorism, Xenophobia,

Seznam použité literatury

1. Čáp J., Psychologie výchovy a vyučování, 1.vyd. Praha : UK, Karolinum, 1993, s. 313. ISBN 80-7066-534-3
2. Brzybohatý, M. Terorismus II. 1, Vyd. Praha: Police History 1999. ISBN 80-902670-4-1
3. Danics, Š. Extremismus. 1.vyd. Praha: Triton, s.r.o., 2003. ISBN 80-7254-454-3
4. Chmelík, J. Extremismus. 1.vyd. Praha: Tiskárna MV, 1997. ISBN 80-86008-31-2
5. Charvát, J. Současný politický extremismus a radikalismus. vyd.1. Praha: Portál 2007. ISBN 978-80-7367-098-6
6. Kraus B., Poláčková V., Člověk – prostředí – výchova, 1. vyd. Brno : Paido, 2001, s. 41. ISBN 80-7315-004-2
7. Mareš M. Pravicový extremismus a radikalismus, 1.vyd. Praha: Barrister and Principal 2003. ISBN: 80-86598-45-4
8. Žaloudek, K. Encyklopedie politiky. 1. vyd. Praha: Libri, 1996. ISBN 80-85983-11-7
9. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 70/1999 Sb., kterým se upravuje činnost příslušníků Policie ČR na úseku boje proti extremistické kriminalitě.
10. Archiv Policie ČR, SKPaV, ÚOOZ, informace z policejních zdrojů
11. JUDr. Miroslav Mareš, Znalecký posudek, Nejvyšší soud ČR ,č.j. 5 Tdo 79/2006
12. PhDr. Zdeněk Zbořil, Znalecký posudek; Nejvyšší soud ČR ,č.j. 5 Tdo 79/2006
13. Ministerstvo vnitra ČR, Odbor bezpečnostní politiky, Souhrnná situační zpráva o extremismu za rok 2009, Praha
14. www.nacionaliste.com
15. www.women-unity.org
16. www.delnickamladez.cz
17. www.odpor.org
18. www.bis.cz

Odkazový a poznámkový aparát

-
- ¹ Danics, Š. Extremismus. 1.vyd. Praha: Triton, s.r.o., 2003. s 11. ISBN 80-7254-454-3
- ² Brzybohatý, M. Terorismus II, 1.vyd. Praha: Police History 1999. s57. ISBN 80-902670-4-1
- ³ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 70/1999 Sb., kterým se upravuje činnost příslušníků Policie ČR na úseku boje proti extremistické kriminalitě
- ⁴ www.bis.cz. 4. 4. 2010
- ⁵ Charvát, J. Současný politický extremismus a radikalismus. vyd.1. Praha: Portál 2007. s 12. ISBN 978-80-7367-098-6
- ⁶ Danics, Š. Extremismus. 1.vyd. Praha: Triton, s.r.o., 2003. s 13. ISBN 80-7254-454-3
- ⁷ Chmelík, J. Extremismus. 1.vyd. Praha: Tiskárna MV, 1997. s 6. ISBN 80-86008-31-2
- ⁸ Charvát, J. Současný politický extremismus a radikalismus. vyd.1. Praha: Portál 2007. s 66. ISBN 978-80-7367-098-6
- ⁹ Žaloudek, K. Encyklopedie politiky. 1. vyd. Praha: Libri, 1996. s 352. ISBN 80-85983-11-7
- ¹⁰ Žaloudek, K. Encyklopedie politiky. 1. vyd. Praha: Libri, 1996. s 354. ISBN 80-85983-11-7
- ¹¹ Žaloudek, K. Encyklopedie politiky. 1. vyd. Praha: Libri, 1996. s 332. ISBN 80-85983-11-7
- ¹² JUDr. Miroslav Mareš, Znalecký posudek, Nejvyšší soud ČR ,č.j. 5 Tdo 79/2006
- ¹³ PhDr. Zdeněk Zbořil, Znalecký posudek; Nejvyšší soud ČR ,č.j. 5 Tdo 79/2006
- ¹⁴ www .nacionaliste.com; archiv Policie ČR, SKPaV, ÚOOZ, informace z policejních zdrojů
- ¹⁵ www.women-unity.org, archiv Policie ČR, SKPaV, ÚOOZ, informace z policejních zdrojů
- ¹⁶ www.women-unity.org, archiv Policie ČR, SKPaV, ÚOOZ, informace z policejních zdrojů
- ¹⁷ www.delnickamladez.cz, archiv Policie ČR, SKPaV, ÚOOZ, informace z policejních zdrojů
- ¹⁸ www.delnickamladez.cz, archiv Policie ČR, SKPaV, ÚOOZ, informace z policejních zdrojů
- ¹⁹ Mareš M. Pravicový extremismus a radikalismus, 1.vyd. Praha: Barrister and Principal 2003. ISBN: 80-86598-45-4
- ²⁰ Mareš M. Pravicový extremismus a radikalismus, 1.vyd. Praha: Barrister and Principal 2003. ISBN: 80-86598-45-4

²¹ Danics,Š; Kamín,T. Extremismus, Rasismus a Antisemitismus, 2. vyd. Praha, Policejní akademie ČR 2008, s.98 ISBN 978-80-7251-286-7

²² Kraus B., Poláčková V., Člověk – prostředí – výchova, 1. vyd. Brno : Paido, 2001, s. 41. ISBN 80-7315-004-2

²³ Čáp J., Psychologie výchovy a vyučování, 1.vyd. Praha : UK, Karolinum, 1993, s. 313. ISBN 80-7066-534-3

²⁴ Ministerstvo vnitra ČR, Odbor bezpečnostní politiky, Souhrnná situační zpráva o extremismu za rok 2009, Praha

²⁵ Ministerstvo vnitra ČR, Odbor bezpečnostní politiky, Souhrnná situační zpráva o extremismu za rok 2009, Praha

Seznam symbolů a zkratk

NO	Hnutí Národní odpor
B&H DB	Blood&Honour Division Bohemia
BH	Bohemia Hammerskins
AN	Autonomní nacionalisté
VF	Vlastenecká fronta
DM	Dělnická mládež
NSJ	Národní sjednocení
NS	Národní strana
DS	Dělnická strana
OBSE	Úřad pro demokratické instituce a lidská práva ODIHR
ICEJ	Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém
ENER	Evropská síť expertů na radikalizaci při Evropské komisi
BNP	British National Party
FN	Front National,
MNR	Mouvement National Republican
NPD	Nationaldemokratische Partei Deutschlands
DVU	WiderstandNord, Nationaler Widerstand
VB	Vlaams Blok
SD	Sverigedemokraterna
EANN	European American Nationalist News,
NNN	New Nation News
POW	Prisoners of war
JN	Junge Nationaldemokraten
RWU	Resistance Women Unity
WPM	White Power Music
PČR	Policie české republiky
SKPaV	Služba kriminální policie a vyšetřování
ÚOOZ	Útvar pro boj s organizovaným zločinem
OBP MV	Odbor bezpečností politiky Ministerstva vnitra ČR